

Πάντα τὰ ἔθνη

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΤΟΣ Λ'
ΤΕΥΧΟΣ 120
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011

Yaoundé, Χριστούγεννα 2011

Αυτή η μικρή πιρόγα, η «όλκας» των χαιρετισμών της Παναγίας μας, φτιαγμένη από κορμό φοινικιάς, μεταφέρει στο Βόρειο Καμερούν, απ' την μιάν όχθη της λίμνης στην Άλληη, νέα παιδιά ντυμένα με φανταχτερά, χαρούμενα χρώματα...

Όσο την κοιτάζω, τόσο μου μοιάζει με την προσπάθειά μας... Διασχίζουμε τη θάλασσα του παρόντος βίου μεταφέροντας τό μήνυμα του ένσαρκωθέντος Υιού του Θεού· του Ίησου από την Ναζαρέτ...

Μεταφέρουμε την έλπίδα της Άναστάσεως, της ζωής Του σέ όσους έπιθυμούν τή Σωτηρία τους, πέρα από διακρίσεις, χρώματα, γεωγραφικούς προσδιορισμούς...

*«Χαίρε όλκας
των θελήντων σωθῆναι,
χαίρε λιμνή
των του βίου πηλωτήρων»*

Σέ όσους έχουν τήν ξεχωριστή εὐλογία, σ' αυτόν τόν έπιλήσιμονα κόσμον, νά ζούν ξεασμένοι μέσα σέ μιάν άπέραντη φτώχεια υλικών αγαθών καί σ' έναν καθημερινό σκληρό θάνατο... άλλά ζώντας μέσα στην πρώτη «χαρά των Μαθητών», «ότι ευρήκαμε τόν Μεσίαν» τόν «Ίησουν από την Ναζαρέτ»...

Μέ τά ίδια μέσα προσπαθούμε έργαζόμενοι καί διδάσκοντες τό Ευαγγέλιο νά γεφυρώσουμε τό έδώ καί τό εκεί, μέ τήν αιωνιότητα της Βασιλείας των Ουρανών...

Όλη μας η προσπάθεια καί άγωνία, μοιάζει σάν μιά μικρή εϋθραυστη «κιβωτό» σ' ένα μακρύ ευαίσθητο καί όδυνηρό ταξίδι νά καταφέρει νά όδηγήσει τούς ανθρώπους σέ μιάν Άλληη σχέση μέ τόν έν Βηθλεέμ της Ίουδαίας ένσαρκωθέντα Θεάνθρωπο...

Εϋχνηείτε άδελφοί στον νηπιάσαντα ύπερούσιο Λόγο γι' αυτό μας τό ταξίδι... ότι «αί προσευχαί των άγιών ως οϋριος άνεμος εις άπάνεμον θάλασσαν»...

Η άγάπη του Τεχθέντος Υιού και Λόγου του Θεού ημών μετά πάντων υμών.

† ό Καμερούν Γρηγόριος

Ὁ χαρισματικός ἄνθρωπος στήν ἀφρικανική παράδοση

*Ἡ περίπτωση τῆς ἀσθένειας
καί τῆς ἴασης*

Β' Μέρος

*Εἰσήγηση τοῦ Θανάση
Ν. Παπαθανασίου στό
Συνέδριο, «Ἐκκλησία:
Θεσμός καί χάρισμα
κατά τόν ἀπόστολο
Παῦλο» (16α Παύλεια),
Ἱερά Μητρόπολις Βε-
ροίας, Ναούσης καί Κα-
μπανίας, Βέροια, 26-28
Ἰουνίου 2010.*

*Ἡ εἰσήγηση πλήρης,
δηλαδή μαζί μέ τή βι-
βλιογραφική της τεκ-
μηρίωση, δημοσιεύτη-
κε στόν Τόμο τοῦ Συνε-
δρίου, Βέροια 2011,
σσ. 13-21.*

ΘΕΡΑΠΕΥΤΕΣ

Τό νά γνωσθεῖ ἡ βούληση τῶν πνευμάτων εἶναι τό ζητούμενο, δέν εἶναι, ὅμως, μπορετό ἀπό οἰονδήποτε. Μόνο κάποιοι (ἀλλοῦ ἄσχετα ἀπό ἡλικία καί φύλο, ἀλλοῦ ἰδίως γυναῖκες) ἰκανώνονται πρὸς τοῦτο, ἔχουν διαφόρους ρόλους καί φέρουν ποικίλεις ὀνομασίες. Στά ἐλληνικά μποροῦν νά ὀνομαστοῦν θεραπευτές, βλέποντες, ὀραματιστές, σαμάνοι, διάμεσοι, ἱεροδιάμεσοι κ.λπ. Μερικές φορές ἡ ἰκανότητα τῆς ἐπικοινωνίας μέ τὰ πνεύματα κληρονομεῖται ἀπό τοὺς γονεῖς στά παιδιά, συνήθως, ὅμως, καί ἰδιαίτερος ἐνδιαφέρουσα, εἶναι ἡ περίπτωση κατά τὴν ὁποία ὁ θεραπευτὴς ἐπιλέγεται πρὸς τοῦτο ἀπὸ κάποιο πνεῦμα. Ἡ ἐπιλογή αὐτὴ φανερώνεται μέ σημάδια πού ἐκδηλώνονται πάνω στόν ἐπιλεγόμενο. Συχνά τὴν μαρτυρεῖ ἡ ἐμφάνιση ἀσυνήθιστης συμπεριφορᾶς, ἀνεξήγητης ἀσθένειας, ψυχολογικῆς ταραχῆς του. Ἡ αὐτοσυνειδησία τοῦ καταλαμβανόμενου ἀνθρώπου παραμερίζεται ἀπὸ αὐτὴν τοῦ πνεύματος, τό ὁποῖο συνήθως εἶναι συγκεκριμένο, μέ ὄνομα, μέ δική του φωνή, δική του βούληση κ.ο.κ.

Ἀπὸ τὴ μεγάλη ποικιλία μορφῶν, ἐκδηλώσεων καί ρόλων, θά ἤθελα νά σταθῶ σέ ἓνα στοιχεῖο: στή διαφορὰ μεταξύ σαμανισμοῦ καί πνευματοληψίας. Ὁ σαμάνος (τόν ὁποῖον θά μπορούσαμε νά ὀρίσουμε μᾶλλον ὡς ὀραματιστὴ θεραπευτὴ) πραγματοποιεῖ ταξίδι στόν κόσμον τῶν πνευμάτων γιὰ νά μάθει τίς ἀπαντήσεις πού χρειάζονται. Ἀντιθέτως, στήν πνευματοληψία τὴν πρωτοβουλίαν τὴν ἔχει τό πνεῦμα. Εἰσέρχεται σέ κάποιον, ὅπως εἶπαμε, χωρὶς ὁ τελευταῖος νά τό ἔχει θελήσει ἢ ἐπιδιώξει. Ὡστόσο δέν λείπουν καί οἱ περιπτώσεις πνευματοληψιῶν πού εἶναι ἐπιθυμητές (ζητεῖται, δηλαδή, ἡ ἐπέλευση τοῦ πνεύματος) καί πραγματοποιοῦνται ὑπὸ τὴν ἐποπτεία ἱερέως. Παρόμοιας τάξης εἶναι ἡ ἐξῆς περίπτωση, στήν ὁποία, ὑπὸ μία ἔννοια, σαμανισμός καί πνευματοληψία ἀνταμώνουν: Ὑπάρχουν θεραπευτές οἱ ὁποῖοι βιώνουν κατά καιροῦς πνευματοληψία καί οἱ ὁποῖοι ἐξυπηρετοῦν κοινότητες χρονίων πασχόντων. Ὄταν, λοιπόν, προσέλθει στήν κοινότητα ἓνας νέος ἀσθενής, ὁ ὁποῖος πάσχει προφανῶς ὑπὸ τὴν ἐπίδραση πνεύματος, οἱ θεραπευτές πραγματοποιοῦν σαμανιστικό ταξίδι καί προσκαλοῦν τό πνεῦμα "τους" νά τοὺς καταλάβει, γιὰ νά ἀντιμετωπίσει τό ἄγνωστο πνεῦμα πού κατέχει καί βασανίζει τόν νεοαφικθέντα.

Δύο χαρακτηριστικοὶ τρόποι πρόσκλησης τοῦ πνεύματος εἶναι ἀφενὸς ἡ χρῆση οὐσιῶν καί ἀφετέρου ὁ χορός.

Μερικές φορές οὐσίες χρησιμοποιοῦνται ἀπλῶς φαρμακευτικά, γιὰ νά καταστείλουν ἄμεσα ἓνα σύμπτωμα ἀσθένει-

as, τό βασικό ὅμως εἶναι ἡ χρήση τους γιά προσπέ-
λαση στήν ὄλη πραγματικότητα. Χαρακτηριστική
εἶναι ἡ χρήση τοῦ φυτοῦ iboga, τό ὁποῖο στήν Γκα-
μπόν τῆς κεντροδυτικῆς Ἀφρικῆς ὀνομάζεται «ιερό
φυτό» καί πιστεύεται ὅτι καθιστᾷ δυνατή τήν ἐπικοι-
νωνία μέ τό σύμπαν τῶν πνευμάτων. Κυρίως δύο
ὁμάδες ἔχουν σέ κεντρική χρήση τό iboga: ἀφενός οἱ
ombwiri, ἀδελφότητα θεραπευτῶν, οἱ ὁποῖοι κυρίως
κάνουν διάγνωση, καί ἀφετέρου οἱ bwiti-ngenza,
“ιερεῖς” τοῦ bwiti, ἡ ὁποία εἶναι γηγενῆς θρησκεία
βασισμένη στή λατρεία τῶν προγόνων. Μέ τή χρήση
τοῦ φυτοῦ οἱ bwiti-ngenza ἀποκρυπτογραφοῦν τό
σύμπαν, εἰσέρχονται στό ἐπίπεδο τῶν πνευμάτων,
ταξιδεύουν στό παρελθόν καί γνωρίζουν τά μύχια
τοῦ ἀσθενοῦς, ὥστε νά προχωρήσουν στή θεραπεία.

“Ὅσον ἀφορᾷ τόν χορό, ἀξίζει νά προσέξουμε τά
ἑξῆς: Ἀντίθετα πρὸς τή δυτική ὄρχηση, ἡ
ὁποία ἐκτελεῖται βάσει μιᾶς μελωδίας, ὁ
ἀφρικανικός χορός ἀνταποκρίνεται στήν
πολυμετρική ρυθμική. Τό ὀρχούμενο
σῶμα ἔχει ταυτόχρονα πολλὰ κέντρα:
τά πόδια ἀκολουθοῦν τό ρυθμό ἑνός τυ-
μπάνου, οἱ ὦμοι ἑνός ἀλλοῦ, τά χέ-
ρια κάποιου τρίτου κ.ο.κ. Ἔτσι, ὁ
ἄνθρωπος δέν γίνεται περικλῆιστος
καί συμπαγής, ἀλλὰ ἀνοίγεται γιά νά ὑπο-
δεχτεῖ ἄλλες διαστάσεις τοῦ κόσμου - τά πνεύματα.

Ἀπό τίς πολλές παραμέτρους τοῦ φαινομένου τῆς
πνευματοληψίας θά ἤθελα νά ἐπισημάνω δύο, οἱ
ὁποῖες ἔχουν ιδιαίτερη σημασία, καθόσον μποροῦν
νά μᾶς ὑποψιάσουν γιά κάτι σημαντικό: γιά τό ὅτι οἱ
πολιτισμοί δέν εἶναι πραγματικότητες συμπαγεῖς,
ἀλλὰ ἐμπεριέχουν συγκρούσεις· δέν εἶναι στατικές
ὀντότητες, ἀλλὰ γεγονότα πού μεταβάλλονται.
Πράγματα πού, ἂν ἀγνοηθοῦν (ἀπό τόν ἀλαζονικό
ἐρευνητή ἢ τόν αὐτιστικό ἱεραπόστολο), θά καταστή-
σουν ἀδύνατη μιᾶ πραγματική γνωριμία καί συνά-
ντηση μέ τόν συγκεκριμένο πολιτισμό.

Ἡ πρώτη παράμετρος εἶναι ἡ διαπίστωση ὅτι, παρ’
ὄλο πού γενικά ἡ πνευματοληψία μπορεῖ νά συμβεῖ
σέ ἄτομα οἰουδήποτε φύλου, σέ ὀρισμένες περιοχές
ἐκδηλώνεται κατ’ ἐξοχήν σέ γυναῖκες. Γιατί ἄραγε
συμβαίνει αὐτό; Γιά ὀρισμένους Ἀφρικανούς, αὐτό

συμβαίνει ἐπειδή οἱ γυναῖκες εἶναι πιό ἀδύναμες καί,
ἄρα, εὐκολότερα τίς καταλαμβάνουν τά πνεύματα.
Ἄλλοι ὅμως ὑποστήριξαν ὅτι αὐτές οἱ περιπτώσεις
πνευματοληψίας ἀποτελοῦν ἕναν τρόπο ἀντίδρασης
τῶν γυναικῶν ἀέναντι στήν καταπίεση πού ὑφίστα-
νται ἐκ μέρους τῶν ἀνδρῶν. Εὐρισκόμενες, δηλαδή,
οἱ γυναῖκες σέ πνευματοληψία, ἔχουν τήν ἐλευθερία
νά ποῦν πράγματα πού δέν θά μπορούσαν νά ποῦν
εὐρισκόμενες στόν συνήθη κοινωνικό τους ρόλο.
Δύνανται νά ἀσκήσουν ἐλέγχους πού δέν θά μπο-
ροῦσαν σέ ἄλλη στιγμή. Καί δέν θά χρειαστεῖ νά λο-
γοδοτήσουν γι’ αὐτό, ἀφοῦ δέν ἀρθρώνουν δικό
τους λόγο. Ἀπλῶς γίνονται τό στόμα τοῦ πνεύματος
πού τίς ἔχει καταλάβει. Χαρακτηριστική εἶναι ἡ δυνα-
τότητα τῶν γυναικῶν στή φυλή Taita τῆς Κένυας, νά
προκαλοῦν τήν τέλεση τελετουργικοῦ χοροῦ τῆς

κοινότητας, ὅταν νιώσουν ὅτι οἱ σύζυγοί τους
τίς παραμελοῦν. Κατά τή διάρκεια τοῦ χο-
ροῦ τά πνεύματα καταλαμβάνουν κά-
ποιες γυναῖκες καί διά στόματός τους
προειδοποιοῦν τοὺς συζύγους, οἱ ὁποῖοι
ἔτσι φοβοῦνται καί συμμορφώνονται. Σέ
τέτοιες περιπτώσεις, τά ὄρια μεταξύ
πραγματικοῦ καί νομιζόμενου βιώμα-
τος (ἂν, δηλαδή, πρόκειται γιά ἔντονο
κοινωνικό ἄγχος πού ἐκβάλλει σέ φαινό-
μενα ὑστερίας καί αὐθυποβολῆς, ἢ γιά ὑπόκριση ἢ,
στή θεολογική ὀπτική, γιά δράση πονηρῶν πνευμά-
των) συζητοῦνται μεταξύ τῶν ἐρευνητῶν.

Ἡ δεύτερη παράμετρος ἀφορᾷ τό ἐρώτημα πού θέ-
σαμε στήν ἀρχή, κατά πόσο ἡ πνευματοληψία ἀφορᾷ
ἕνα ἀπομεινάρι τοῦ ἀφρικανικοῦ παρελθόντος, πού
πλέον σβῆνει καθῶς κερδίζει ἔδαφος ὁ σύγχρονος
δυτικός πολιτισμός. Εἶναι ἐντυπωσιακό ὅτι μιᾶ σειρά
ἐρευνητῶν ἰσχυρίζεται ὅτι στήν ἐποχή μας οἱ λατρεῖες
πνευματοληψίας (spirit possession cults) ὄχι μόνο
δέν βρίσκονται σέ ἐκλειψη, ἀλλὰ ἐπί πλέον ἐξαπλώ-
νονται, ὄχι μόνο στήν Ἀφρική, ἀλλὰ καί στήν Ἀσία,
τήν Καραϊβική καί μεγαλοουπόληεις τοῦ δυτικοῦ κό-
σμου. Ἐνδεικτικό τῆς εὐελιξίας τῆς ἀφρικανικῆς πα-
ράδοσης εἶναι τό γεγονός ὅτι στήν Κεντρική Ἀφρική
ἔχουν προστεθεῖ νέα πνεύματα, τά ὁποῖα ἀφοροῦν
στή συνάντηση τῆς Ἀφρικῆς μέ τή Δύση: πνεύματα

ἀεροπλάνων, μηχανῶν, κιθαρῶν, ἀγγέλων, στάρσ. Φαίνεται, δηλαδή, ὅτι ἡ πνευματοκατοχή δέν ἀποτελεῖ προνεωτερικό φαινόμενο ἰστάμενο ἔναντι τῆς ἐπελαύνουσας δυτικῆς νεωτερικότητας. Ἡ Ἀφρικὴ μοιάζει νά παράγει τὴ δική της νεωτερικότητα, ἐνσωματώνοντας μὲ κριτικό τρόπο καὶ μὲ ἐναλλακτικές δράσεις αὐτὸ πού ἔρχεται. Ἡ ἔκφραση αὐτῆς τῆς δυναμικῆς εἶναι καὶ τὸ γεγονός ὅτι στίς λεγόμενες Ἀνεξάρτητες Ἀφρικανικές Ἐκκλησίες (χριστιανικές ὁμάδες, δηλαδή, πού συγκροτοῦνται βάσει τῶν ἀφρικανικῶν δεδομένων, δίχως ἐξάρτηση ἀπὸ μητροπολιτικές χριστιανικές ὁμολογίες) παρατηρεῖται ἔνταξη τῆς πνευματοληψίας στὴ χριστιανικὴ λατρεία, καθὼς καὶ ἀντιστροφή τῆς ἀξιολόγησης τῶν γηγενῶν πνευμάτων: μὲ τὴν ἀποδοχὴ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὀρισμένα ἀφρικανικά πνεύματα πού μέχρι τότε ἐθεωροῦντο ἀγαθοποιά, συνεχίζουν νά γίνονται δεκτά ὡς ὄντότητες, πλὴν ὅμως νοοῦνται ὡς κακοποιά. Παρόμοιες διαδικασίες παρατηροῦνται καὶ στίς ἰσλαμικές ἀφρικανικές κοινότητες, ἰδίως στὸ ἐπίπεδο τῆς λαϊκῆς θρησκευτικότητας. Παράλληλα μὲ ὅλα αὐτά, βέβαια, ἐξυπακούεται ὅτι, ὅπως συμβαίνει πάντα μὲ τὰ ἀνθρώπινα, οὐδαμῶς ἀπουσιάζουν οἱ περιπτώσεις κατὰ τίς ὁποῖες οἱ ἐν λόγῳ πρακτικές ἀσκοῦνται ἀπλῶς ὡς θρησκευτικὸ ἐμπόριο καὶ ὡς λεωφόροι κερδοσκοπίας, παρ' ὅλο πού κανονικά, στὸ παραδοσιακὸ πλαίσιο, ἡ ἀμοιβὴ τοῦ θεραπευτῆ εἶναι χαμηλὴ, σὲ ὀρισμένες δὲ περιπτώσεις ἀνύπαρκτη.

ΤΟ ΑΝΤΑΜΩΜΑ ΜΕ ΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ

Φαίνεται ὅτι ὁ ἱατρικὸς ἐξοπλισμὸς τῶν πρώτων ἱεραποστόλων (κατὰ τίς ἀρχές τοῦ 19ου αἰῶνα) ἦταν –σὲ ἐπίπεδο γνώσεων καὶ μέσων– στοιχειώδης, ἴσα-ἴσα γιὰ τὴν προσωπικὴ τους προφύλαξη καὶ ἐπιβίωση. Ἱατρικὴ φροντίδα πρόσφεραν στοὺς ἰθαγενεῖς μόνο περιστασιακά, ἀπὸ συμπόνια, καὶ μάλιστα ἔχοντας τὸν ἐνδοιασμὸ ὅτι ἔτσι παραμελοῦν τὰ οὐσιώδη, δηλαδή τὸ κήρυγμα. Γιὰ τὸν Ἀφρικανό, ὅμως, θρησκεία, ὑγεία καὶ ἱατρικὴ δέν εἶναι ξεχωριστά πράγματα. Ἡ ἔτσι, σὲ μιά δευτέρη φάση, οἱ ἱεραποστολῆς βαθμιαῖα συνέδεσαν προγραμματικά τὴν ἱεραποστο-

λή μὲ τὴν ἀσκηση ἱατρικῆς, ὀρίζοντας πλὴν ὡς ἀπώτερο σκοπὸ τῆς τῆ μεταστροφή τῶν περιθαλιπομένων στὸν Χριστιανισμό.

Ἡ δυτικὴ ἱατρικὴ (ἐννοεῖται: στὸ σύνολό της – ὀχι ἀπλῶς στὰ χέρια τῶν ἱεραποστόλων) ἐμφανίζεται νά ἔχει μιά ἀκαταμάχητη ἀποτελεσματικότητα, ὅμως ἀπὸ τὴ φύση της ἐπικεντρώνει κατ' ἐξοχὴν στὴν καταστολὴ τῶν συμπτωμάτων. Μόλις τὰ τελευταῖα χρόνια ἀναπτύσσεται μιά συζήτηση γιὰ τὴν ἀναζήτηση τῶν βαθύτερων ψυχολογικῶν, κοινωνικῶν καὶ βιολογικῶν αἰτίων (συζήτηση ἡ ὁποία, πάντως, οὐδένα πόλο χρειάζεται νά ἀπολυτοποιήσῃ· δέν ὠφελεῖ, δηλαδή, οὔτε ἡ ἀλαζονεία ἡ ὁποία παραθεωρεῖ τὴν παραδοσιακὴ γνώση, οὔτε ὅμως καὶ ἡ ἀποθέωση τῆς παραδοσιακῆς γνώσης, ὡς τάχα ἀσφαλτοῦ ὁδοῦ). Ἡ

ἀνθρωπολογία, λοιπόν, ἡ ὁποία συνόδευσε τὴν εἴσοδο τῆς δυτικῆς ἱατρικῆς στὴν Ἀφρικὴ ἦταν κατὰ βάσιν καρτεσιανή, δομημένη στὴν ὀξεία διάκριση βιολογικῆς καὶ ψυχικῆς διάστασης. Τὸ πνευματολογικὸ μοντέλο τῆς ἀφρικανικῆς παράδοσης ἀπορρίφθηκε συλλήβδην ὡς διαβολικὴ ἐπίνοια ἢ ὡς κάτι πρωτόγονο. Ἡ ἔτσι, προσπεράστηκαν βασικά προτάγματα τοῦ ἀφρικανικοῦ πολιτισμοῦ (τὰ ὁποῖα μάλιστα θά μπορούσαν νά ὀδηγήσουν τοὺς ἱεραποστόλους σὲ ἐπανανακάλυψη τοῦ Εὐαγγελίου), ὅπως ἡ ἐναρμόνια κατανόηση τῆς κτίσης καὶ ὕψηλὴ ἐκτίμηση τῶν κοινωνικῶν καὶ διαπροσωπικῶν σχέσεων. Ἐνῶ οἱ Ἀφρικανοὶ προσδοκοῦν ἀπὸ τὸν θεραπευτὴ συζήτηση ἡ ὁποία θά ψηλαφήσῃ τίς ρίζες τῆς ἀσθενείας τους, αὐτὸ πού πλὴν συναντοῦν στὰ περισσότερα νοσοκομεῖα εἶναι ἡ αὐτόματη χορήγηση μιᾶς συγκεκριμένης οὐσίας γιὰ συγκεκριμένα συμπτώματα, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν προσωπικὴ περίπτωσή κάθε ἀσθενοῦς. Ἡ ἔλλειψη, μάλιστα, μέσων ἔχει ἐπιδεινώσει αὐτὴ τὴ στρέβλωση, καθόσον ἀναφέρεται ὅτι συχνά ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ φάρμακο (π.χ. τὸ Panadol) δίνεται γιὰ μεγάλο εὖρος προβλημάτων, ἐντείνοντας τὴν ἰσοπέδωση. Οἱ ἀσθενεῖς πλὴν δέν προσδοκοῦν θεραπευτικὴ συζήτηση μὲ τὸν γιατρό, ὀπότε, γιὰ νά τὴ βροῦν, ποῦ θά ἀπευθυνθοῦν; Στούς παραδοσιακοὺς θεραπευτές! Ἡ ἔτσι,

ή κλασσική δυτική ιατρική (τό επαναλαμβάνω: προσώρας) δέν είναι μόνο παράγοντας συρρίκνωσης τής παραδοσιακής θεραπευτικής, ἀλλά καί παράγοντας ἐνίσχυσής της!

Ἦδη στίς ἀρχές τοῦ 2010 ὑπολογιζόταν ὅτι περί τό 80% τῶν Ἀφρικανῶν συμβουλευόνται παραδοσιακοῦς θεραπευτές γιά νά ἀντιμετωπίσουν τήν ἀσθένεια. Σ' αὐτούς περιλαμβάνονται καί μέλη τῶν ἀνώτερων τάξεων, μοιλονότι τό πράττουν μέ ὅσο γίνεται μεγαλύτερη μυστικότητα, καθ' ὅσον θεωρεῖται πρωτογονισμός ἢ δεισιδαιμονία. Μέ ἀφορμή, μάλιστα, τό οὐσιαστικῶς ἀνίαιο τοῦ AIDS, αὐξάνεται ὁ ἀριθμός αὐτῶν πού ἐγκαταλείπουν τά συμβατικά νοσοκομεῖα. Κάποιον ρόλο στήν ἐγκατάλειψη τοῦ νοσοκομείου παίζουν οἱ Ἀνεξάρτητες Ἐκκλησίες, οἱ χριστιανικές χαρισματικές ὁμάδες καί οἱ πεντηκοστιανές κινήσεις, οἱ ὁποῖες δίνουν ἔμφαση στή θεραπεία μόνο μέσω ἑνός χριστιανικοῦ σπιριτουαλισμοῦ, μερικές φορές μέ τραγικά ἀποτελέσματα, ἀφοῦ προτρέπουν ἀσθενεῖς νά διαρρήξουν ὀλίτοπλα τή σχέση τους μέ τίς σύγχρονες δυτικές θεραπευτικές ἀγωγές. Βλέποντας τήν ἀρρώστεια ἀποκλειστικά ὡς ἔργο τοῦ διαβόλου καί ὡς ἀποτέλεσμα τῶν ἀμαρτιῶν τοῦ ἀσθενοῦς, ἐπικεντρώνουν τήν προσπάθειά τους γιά ἴαση σέ ἐντατικές προσευχές καί ἐπικλήσεις τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, κι ὅταν αὐτές δέν φέρουν τήν ἴαση, ὁ ἀσθενής κατηγορεῖται ἀκόμη περισσότερο γιά τήν πνευματική του κατάσταση καί συχνά περιθωριοποιεῖται. Ἡ ἀναπαραγωγή δικανικῶν καί ἐνοχικῶν θεολογιῶν ἐπί ἀφρικανικοῦ ἐδάφους εἶναι καταφανής καί δείχνει τή συνθετότητα τῆς κατάστασης.

ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΥΘΕΝΤΙΚΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΗΘΙΝΑ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ

Ἄν ἡ ἱεραποστολική προσπάθεια κατευθύνεται (ὅπως ἔχουμε πει) στή συνάντηση τοῦ Εὐαγγελίου μέ τή σημερινή ἀφρικανική πραγματικότητα, θά πρέπει, νομίζω, νά ληφθοῦν ὑπόψη ὅλες οἱ δυνάμεις, οἱ ὁσμώσεις, οἱ συγκρούσεις καί ἀνακράσεις. Ἐνα τραγούδι ἀπό τό Κονγκό εἶναι χαρακτηριστικό στό προκείμενο:

“Καῦμένοι χριστιανοί!

Τό πρωί στή λειτουργία, τό βραδάκι στόν μάγο!
Στήν τσέπη φυλαχτό, στίς πλάτες τ' ὠμοφόριο”.

Ὁ συγκρητισμός, ὅμως, δέν εἶναι τό μόνο πρόβλημα. Σημαντικό ζήτημα ἀποτελεῖ τό εἶδος τοῦ ἀντιλήγου σ' αὐτόν, καί τό εἶδος τῆς προοπτικῆς στήν ὁποία θά τοποθετηθεῖ ἡ ἔννοια τῆς θεραπείας. Αὐτό ἀποτελεῖ καίριο ἐνδοχριστιανικό πρόβλημα, καθόσον συχνά παράγονται θεολογίες τῆς ἐνδοκοσμικῆς εὐμάρειας, οἱ ὁποῖες χάνουν τήν ἐσχατολογική προσδοκία τῆς τελικῆς κατάργησης τῆς φθορᾶς καί κατανοοῦν τήν θεραπεία ὡς τέρμα – ὄχι ὡς σημεῖον τῆς Βασιλείας. Τό διαβόητο Gospel of Health and Wealth (ἡ πεποίθηση, δηλαδή, ὅτι οἱ καλοί Χριστιανοί ἀμείβονται μέ υγεία καί πλοῦτο – πεποίθηση πού προδήλως προσπερνᾷ τή σταυρική διάσταση τῆς ζωῆς) μεταφέρεται καί στήν Ἀφρική. Ἐρευνες τοῦ 1980 κατέδειξαν τήν ὑψηλή ἀξιολόγηση ἐνδοκοσμικῶν στόχων: τό 75% τῶν ἐρωτηθέντων ἔδινε προτεραιότητα στήν υγεία, τό 48% στήν οἰκογένεια, τό 33% στό ἐπάγγελμα. Ἡ ἄλλη ἔρευνα πού πραγματοποιήθηκε μετά ἀπό μία σχεδόν δεκαπενταετία, κατέγραψε πρόταξη τῆς υγείας ἐκ μέρους τοῦ 80%. Καί βέβαια, ἀποτελεῖ ἄθλια πρακτική τό νά χειρίζεται κανεῖς τά “προϊόντα” τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας (τόν ἁγιασμό, τό λᾶδι τοῦ εὐχελαίου κ.λπ.) κατὰ τρόπον ὥστε ἐν τέλει νά νοοῦνται ὡς χριστιανικά φίλτρα ἢ ὡς ἰσχυρότερη, χριστιανική μαγεία.

Μία πλευρά τῆς κάρπισης τοῦ Εὐαγγελίου στήν Ἀφρική ἔχει νά κάνει καί μέ τή δύσκολη ἀπόπειρα συγκρότησης Χριστολογιῶν κατὰ τρόπους ἀφρικανικούς, δηλαδή χωρίς νά χρειαστεῖ πρῶτα νά μνηθεῖ ὁ Ἀφρικανικός στίς ἐλληνικές, ὄντολογικές κατηγορίες σκέψεις προκειμένου στή συνέχεια νά ἐννοήσει τίς καθιερωμένες χριστολογικές διατυπώσεις (φύσις, οὐσία, ὑπόστασις κ.λπ.). Οἱ Ἀφρικανοί δίνουν ἔμφαση στήν πράξη. Ἔτσι, μία ἀπό τίς ἀπόπειρες ἀνασκιαγράφησης τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἡ περιγραφή του ὡς θεραπευτῆ – ὡς τοῦ κατ' ἐξοχήν Θεραπευτῆ. Σχετικά μέ τήν ἀπόπειρα αὐτή ὑπάρχει μεγάλη συζήτηση, καθόσον ἡ ἐν λόγῳ περιγραφή ἀνταποκρίνεται

μέν σέ οικείες, έμπειρικές εικόνες τών 'Αφρικανών, ταυτόχρονα όμως ανακαλιεί καί άρνητικές πλευρές τής πολιτείας τών θεραπευτών. 'Η περιγραφή, πάντως, μπορεί νά λειτουργήσει θετικά, άν ό Χριστός Θεραπευτής έμφανιστεί ως ό δωρητής τής πληρότητας τής ζωής, μιās πληρότητας πού ριζώνει στά έσχατα, μπολιάζει τήν καθημερινότητα, άλλιάζει τήν ιστορία, φτάνοντας μέχρι τήν κατάργηση του θανάτου – όχι άπλήως μέχρι τήν έπιβράδυνσή του.

Όσο κι άν είναι έργώδες, οι όποιες στρεβλώσεις πρέπει νά αντιμετωπίζονται στίς πραγματικές τους διαστάσεις, μέ συνεπή καί σεβαστική μελέτη τής άφρικανικής σημερινότητας. 'Αλλιώς, μιá άδιάκριτη καί γενικόλογη έπίκλησή τους γίνεται άπλήως τό άλλοθι του πολιτισμικού ιμπεριαλισμού, ό όποιος περιφρονεί τήν άφρικανική ιδιοπροσωπία καί άπεμπολεί τό χρέος γιά άδιάκοπη σάρκωση του Εύαγγελίου.

Πατριαρχική Σχολή «Άγιος Άθανάσιος»

Τήν Κυριακή 20 Νοεμβρίου 2011, ό Μακαριώτατος Πατριάρχης Άλεξανδρείας καί Πάσης Άφρικής κ. Θεόδωρος Β΄ χοροστάτησε στή θεία Λειτουργία πού έγινε στον Άερό Ναό Όσίου Σάββα του Άγιασμένου στήν Άλεξάνδρεια. Πρίν από τό τέλος τής Λειτουργίας τέλεσε τήν Άκολουθία τής ρασοφορίας τών Άφρικανών σπουδαστών τής Πατριαρχικής Σχολής «Άγιος Άθανάσιος». Ό Μακαριώτατος κατά τήν προσφώνησή του άπηύθυνε στους σπουδαστές πατρικές νοθεσίες καί συμβουλές, εύχόμενος καλή πρόοδο στίς σπουδές τους καί κάθε επιτυχία στίς άτομικές καί συλλογικές τους προσπάθειες.

'Η ιστορική Πατριαρχική Σχολή έπανιδρύθηκε μέ πρωτοβουλία τής Α.Θ.Μ. μετά από 470 έτη, κατά τό άκαδημαϊκό έτος 2007-2008, έχοντας ως κύριο σκοπό τή στήριξη καί τήν προώθηση του έργου του Πατριαρχείου Άλεξανδρείας σέ όλη τήν Άφρικανική Ήπειρο διά τής κατάρτισης καί ανάδειξης γηγενών στελεχών. Προς τήν κατεύθυνση αυτή οι Άφρικανοί σπουδαστές διδάσκονται μαθήματα θεολογίας, παιδαγωγικής, γεωπονικής, νοσηλευτικής, πληροφορικής άλλά καί έλληνικής γλώσσας, προκειμένου νά προετοιμαστούν κατά τόν καλύτερο δυνα-

Ό Μακαριώτατος μέ τους Άφρικανούς ιεροσπουδαστές τής Σχολής μετά τήν ολοκλήρωση τής τελείης ρασοφορίας.

τό τρόπο, ώστε νά προσφέρουν στους τομείς του εκκλησιαστικού, φιλανθρωπικού καί γενικά άνθρωπιστικού έργου, στίς δύσκολες άλλά καί ιδιαίτερες συνθήκες πού επικρατούν στήν Άφρική.

'Η Σχολή είναι εκπαιδευτικό ίδρυμα τριετούς φοίτησης άναγνωρισμένο από τήν Έλλάδα καί τήν Αίγυπτο.

Άπό τό Πατριαρχείο Άλεξανδρείας

ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗΣ Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Στίς 3 Νοεμβρίου 2011 ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μετά ἀπό ψηφοφορία πού πραγματοποιήθηκε στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στό Φανάρι, ἐξελέξε τόν πρῶτο Μητροπολίτη Σιγκαπούρης. Ἡ Μητρόπολη Σιγκαπούρης ἰδρύθηκε μέ Πράξη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου στίς 9 Ἰουλίου τοῦ 2008, μέ τμήματα πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τή Μητρόπολη Χόνγκ Κόνγκ. Στή δικαιοδοσία της περιλαμβάνει τήν Σιγκαπούρη, τήν Ἰνδονησία, τή Μαλαισία, τό Μπρουνεϊ, τό Τιμόρ, τίς Μαλδίβες, τό Μπαγκλαντές, τήν Ἰνδία, τό Πακιστάν, τήν Σρί Λάνκα καί τό Ἀφγανιστάν.

Ὁ νέος Μητροπολίτης Σιγκαπούρης κ. Κωνσταντίνος (Τσιήης) γεννήθηκε τό 1973 στόν Πειραιά. Εἶναι πτυχιούχος τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καί τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἐργάστηκε ὡς δημοσιογράφος καί παραγωγός ἐκπομπῶν τῶν Ραδιοφωνικῶν Σταθμῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς καί τοῦ Δήμου Θεσσαλονίκης.

Συμμετείχε στό ἐκκλησιαστικό ἔργο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς ὡς λαϊκός κατηχητής, συνεργάτης τοῦ Γραφείου Νεότητος καί ὡς μέλος ἀντιπροσωπειῶν σέ συνέδρια γιά τή νεολαία.

Ἀπό τό 1998 μετέβαινε περιοδικά στή Μητρόπολη Χόνγκ Κόνγκ προσφέροντας ἐθελοντική ἱεραποστολική ἐργασία. Στίς 25 Ἰανουαρίου 2003 χειροτονήθηκε διάκονος ἀπό τόν Μητροπολίτη Χόνγκ Κόνγκ κ. Νικήτα (νῦν Δαρδανελίων) καί τήν ἐπομένη ἡμέρα

ἔλαβε τό δεύτερο βαθμό τῆς Ἱερωσύνης καί τό ὄφφικιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτη. Μετά τή χειροτονία του ἀνέλαβε ἀρχικά τά καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, ἐνῶ ἀπό τό ἔτος 2005 ἐκεῖνα τοῦ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χόνγκ Κόνγκ καί Ἑπὶ Ἀπὼ Ἀνατολῆς.

Κατά τήν περίοδο τοῦ φονικοῦ τσουνάμι τό Δεκέμβριο τοῦ 2004, τό ὁποῖο ἐπληξε τή Νοτιοανατολική Ἀσία, διοργάνωσε πρόγραμμα ἠθικῆς καί ὑλικῆς συμπαράστασης τῶν θυμάτων, διανομῆς ἀνθρωπιστικῆς βοήθειας, ἀνοικοδόμησης κλινικῶν καί σχολείων στήν Ταϊλάνδη καί στό νησί Νίας στή Σουμάτρα τῆς Ἰνδονησίας.

«Κέλευσον, κελεύσατε...»

Προσάγοντας τόν Θεοφιλέστατο ἐψηφισμένο Μητροπολίτη

Κωνσταντίνου: ...«Πρὶν ἀπό 13 χρόνια ἡ δημοσιογραφική περιέργεια ὀδήγησε τά βήματά μου στά βάθη τῆς Ἀσίας. Γνώρισα ἀπό κοντά τό ἔργο τῆς ἱεραποστολικῆς Μητροπόλεως Χόνγκ Κόνγκ καί Ἑπὶ Ἀπὼ Ἀνατολῆς. Ἡ ἀρχική περιέργεια μετατράπηκε σέ θαυμασμό. Ὁ θαυμασμός γρήγορα ἔγινε μαγνήτης πού μέ τραβοῦσε ξανά καί ξανά νά ἐπισκέπτομαι τό Ὀρφανοτροφεῖο στήν Καλκούτα τῆς Ἰνδίας, τά συσσίτια στή Μανίλα τῶν Φιλιππίνων, τήν εὐχαριστιακή Κοινότητα τοῦ Χόνγκ Κόνγκ καί νά προσφέρω ἐθελον-

Ἡ χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτη, μέ προεξάρχοντα τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, πραγματοποιήθηκε στίς 21 Νοεμβρίου 2011 στόν πανηγυρίζοντα Ἱερό Ναό τῆς Παναγίας τοῦ Πέρα στήν Κωνσταντινούπολη.

Στή συνέχεια παρατίθενται ἀποσπασμάτα ἀπό τόν χειροτονητήριο λόγο τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Σιγκαπούρης κ.

Παίρνοντας την ευχή του Οικουμενικού Πατριάρχη

ντική εργασία. Μέ τον καιρό συνειδητοποίησα ότι αυτές οι επισκέψεις δέν ήταν τίποτα άλλο παρά τό κάλεσμα τής Ἀγάπης στό τραχύ κι απότομο μονοπάτι τής Ιεραποστολῆς.

Ἐνα απόγευμα κτύπησε τό τηλέφωνο καί ἀπό τήν ἄλλη ἄκρη ἄκουσα μέ περισσή ἐκπληξη τά λόγια τοῦ τότε Μητροπολίτη Χόνγκ Κόνγκ κ. Νικήτα νά μοῦ λέγει: Ἔρχομαι στήν Ἑλλάδα. Προετοιμάσου γιά χειροτονία. Ἡ ἀρχική ἐκπληξη καί οἱ τυχόν ἀμφιβολίες ξεπεράστηκαν ἀπό τή σκέψη ὅτι ἔτσι ἀπλή καί σαφής εἶναι ἡ κλήση τής θεϊκῆς Ἀγάπης. Ὅταν ἡ σαρκωμένη καί σταυρωμένη Ἀγάπη σέ καλεῖ νά τήν διακονήσεις δέν ἐπιδίδεται σέ πολυπράγμονες συζητήσεις καί ἀναλύσεις, ἀλλά μέ τρόπο ἀπλό καί ἡσυχό ἀπλώνει τό χέρι καί σέ καλεῖ κοντά της. Ὁ Κύριός μας ὅταν ἐπέλεξε τοὺς Μαθητές καί Ἀποστόλους Του ἀρέσθηκε σέ δύο λέξεις, Ἀκολουθεῖ μοι. Δέν προσπάθησε νά τοὺς ἀναλύσει διεξοδικά καί νά διαφημίσει τό περιεχόμενο καί τά ὀφέλη τής κλήσεως. Μέ εὐθύτητα καί σαφήνεια τοὺς ἀπνύθινε τήν κλήση. Κι αὐτοί χωρίς πολυπραγμοσύνη ἀλλά μέ ταπείνωση κι ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη παρέδωσαν τόν ἑαυτό τοὺς στό θεϊκό κάλεσμα.

Ὅταν ἡ Ἀγάπη σέ καλεῖ, ἀκολουθήσέ την. Δέν χωρεῖ ἄλλη σκέψη οὔτε κι ἀργοπορία. Ἐκλίνα τήν κεφαλή καί παραδόθηκα ὀλοκληρωτικά. Ἀποδέχθηκα εὐλαβικά τό μεγάλο χάρισμα τής ἱερωσύνης καί ὑπό τή σκέπη τοῦ Ὁμοφορίου τοῦ Ἐπισκόπου

μου ἐντάχθηκα ἐνεργά στοὺς ἐργάτες τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τής Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χόνγκ Κόνγκ καί Ἑνω Ἀνατολῆς. Πολλῷ γρήγορα διεπίστωσα ὅτι ἡ ἱερατική διακονία σέ Κοινότητες πού μετροῦν μόλις λίγα ἔτη χριστιανικῆς ζωῆς καί παρουσίας εἶναι μιά πρωτόγνωρη ἐμπειρία. Ἐκεῖ καταρρέουν ὅλα ὅσα μέχρι ἐκείνη τήν ὥρα νόμιζες ὡς αὐτονόητα. Μέ τά μάτια σου βλέπεις νά συμβαίνουν καταστάσεις καί γεγονότα πού μέχρι τότε ἀποτελοῦσαν ἀντικείμενο εὐχάριστης μελέτης ἀπό τό ἱερό βιβλίο τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων.

Ἐκεῖ, στήν Ἑνω Ἀνατολή, συνάντησα τήν Ἐκκλησία πού προσεγγίζει τόν ἄνθρωπο μέ ἀπλότητα καί τοῦ μεταδίδει τήν πνοή τής ἀπειρης Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Εἶδα τήν Ἐκκλησία πού δέ μιλάει ἀπό ἀπόσταση καί ἀπό ὑπερυψωμένο βᾶθρο ἐξουσίας. Εἶδα τήν Ἐκκλησία πού στέκεται πηλαί στόν πικραμένο ἢ στόν προβληματισμένο ἀδελφό, ἀκούει τοὺς στεναγμούς τής ψυχῆς καί ἀνταποκρίνεται ἀπλά, στοργικά χύνοντας στίς πληγές ἔλαιον καί οἶνον καί ἀνορθώνοντας τὰ παρειμένas χεῖρας καί τά παραλελυμένα γόνατα.

Ἐκεῖ διηκόνησα τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία παρά τήν ὑλική πτωχεία της εἶναι ζωντανή, ἀποκαλυπτική καί ὁδηγητική. Ἰκανή νά ἐκφέρει πρὸς κάθε κατεύθυνση λόγο ἀληθείας καί γνωρίζει νά διαλέγεται ἀδελφικά καί ταπεινά μέ τόν κάθε ἄνθρωπο μακριά ἀπό κάθε εἶδους ἀγκυλώσεις.

Ὁ νέος Μητροπολίτης κατά τή διάρκεια τής ὁμιλίας του

«Άγιοι Μάρτυρες, οί καλῶς ἀθλήσαντες...»

«Λάβε τήν Ράβδον, ἵνα ποιμαίνης...»
Λαμβάνοντας τήν ποιμαντορική ράβδο ἀπό τά χέρια
τοῦ Παναγιώτατου

«Οὕτω λαμπράτω τό φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν
ἀνθρώπων...» εὐλογώντας τούς πιστούς

Θεωρῶ θαυμαστό τό γεγονός ὅτι στά πέρατα τοῦ κόσμου, στό ἀπώτατο ἄκρο τῆς Ἀσιατικῆς Ἠπείρου, δημιουργήθηκαν μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ Ὁρθόδοξες Κοινότητες, οἱ ὁποῖες ἀνεξάρτητα ἀπό τό νεαρό τῆς υπάρξεώς τους, τή διαφορετική γλῶσσα καί τήν ιδιόμορφη ἐθνική καί πολιτιστική κουλτούρα τους, διασώζουν μέ αὐθεντικότητα τήν παρακαταθήκη πού ἔλαβαν ἀπό τήν Μητέρα Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως: τή Χριστιανική ἀγάπη, τή Σταυρωμένη Ἀγάπη, πού ἔχει τά χέρια της πάντοτε ἀνοιγμένη ἀγκαλιά γιά νά συναγάγει τά ἔθνη καί τούς λαούς σέ θαυμαστή ἐνότητα καί σχέση μέ τόν Ἐπουράνιο Πατέρα μας»...

...«Γνωρίζω, ἐπίσης, ὅτι στή νέα μου διακονία στήν ἱεραποστολική Μητρόπολη Σιγκαπούρης ἔχω νά ἀντιμετωπίσω καί πολλούς πειρασμούς καί δοκιμασίες. Ἡ ἱεραποστολική διακονία δέν ἔχει σχέση μέ τίς γυαλιστερές καί ἐξωτικές φωτογραφίες ἢ τίς συγκινητικές ἱστορίες ἀλλή κρύβει πολλὰ δάκρυα, σκληρό κι ἐπίπονο ἀγῶνα, ἐξευτελισμούς καί κινδύνους. Ἀπαιτεῖ διάκριση καί περισσή σύνεση. Ἐργασία ἐπίπονη ἀλλή καί προσευχή θερμή. Ταπεινό φρόνημα καί πολλή ὑπομονή. Ἀντοχή στίς παγίδες τοῦ πονηροῦ ἀλλή καί στά προσκόμματα πού δυστυχῶς δημιουργοῦν κάποιοι ὁμόδοξοι ἀδελφοί, οἱ ὁποῖοι ἀντιλαμβάνονται τόν χώρο τῆς ἱεραποστολῆς ὡς τόπο ἀνταγωνισμοῦ, δυναμιτίζοντας μέ τήν ὑπεροψία τους καί τίς ἀσύνητες ἐνέργειές τους τήν ἐνότητα στοῦς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀλλή καί τήν δυναμική τοῦ Ὁρθοδόξου κηρύγματος πρὸς τά Ἔθνη».

...«Θέλω νά διαβεβαιώσω ὅτι θά προσπαθήσω νά κάνω πράξη γιά τόν λαό, πού ἡ Ἐκκλησία μου ἐμπιστεύεται νά ποιμάνω, τά λόγια τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος: «Πάρε τόν λαό σου ἀπό τό χέρι. Πέρασέ τον μέσα ἀπό τήν ἔρημο. Ὅταν τόν δεῖς νά φλέγεται ἀπό τήν ἐσωτερική του φλόγα, δρόσισέ τον ἀνοίγοντάς του πηγή ὕδατος δακρῶν μέ τό ξύλλο, δηλαδή μέ τήν σταύρωση τῆς σαρκός σὺν τοῖς παθήμασι καί ταῖς ἐπιθυμίαις. Πολλέμψε μαζί του τά ἐχθρικά ἔθνη τῶν δαιμόνων καί τῶν πειρασμῶν καί καῦσε τά μέ τό πῦρ τῆς πίστεως πρὸς τόν Κύριο. Φθάσε στόν Ἰορδάνη, χώρισε τόν λαό σου σέ τμήματα μέ τόν λόγο τοῦ Θεοῦ καί διαίρεσε τά ὕδατα τοῦ κόσμου μέ τά δάκρυα τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνα, νεκρώνοντας τά πάθη, ἀλλή καί μέ τά δάκρυα τῆς ἀγάπης πού προέρχονται ἀπό τήν χάρη τοῦ Θεοῦ καί σταθεροποίησέ τα στά μάτια τοῦ λαοῦ σου. Καί ἀνέβα μαζί του στήν ἄνω Ἱερουσαλήμ βλέποντας τόν Χριστό, τόν Θεό τῆς εἰρήνης. Ἐνώσου μαζί μέ τόν λαό σου μέ τήν ἀγάπη. Ἡ δέ ἀγάπη εἶναι ὁ Θεός».

Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς

Έκατό νέες βαπτίσεις στό Μπουρούντι

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μπουρούντι καὶ Ρουάντας κ. Σάββας τελεῖ τὸ Βάπτισμα

Μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί τίς εὐλογίες τοῦ πνευματικοῦ μας πατέρα, Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί Πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου Β', προχωροῦν τά βήματα τοῦ ιεραποστολικοῦ ἔργου στήν πολυβασανισμένη χώρα τοῦ Μπουρούντι.

Τό Σάββατο 22 Ὀκτωβρίου ἄλλοι ἑκατό Ἀφρικανοί ἀδελφοί μας προστέθηκαν στή μεγάλη Ὀρθόδοξη οἰκογένεια, ἡ ὁποία ἀνοίξε διάπλητα τήν ἀγκαλιά της γιά νά τοῦς δεχθεῖ. Ὅρισμένοι ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἄθρησκοι, ἐνῶ κάποιοι ἄλλοι προέρχονταν ἀπό ἄλλες θρησκείες καί χριστιανικές ὁμολογίες. Στόν ἱερό Ναό Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, στήν πρωτεύουσα Μπουζουμπούρα, ἀφοῦ τελέσαμε πρῶτα τή θεία Λειτουργία, ἀμέσως μετά προχωρήσαμε στίς ὁμαδικές βαπτίσεις. Ὅλοι οἱ νεοφώτιστοι πιστοί μας μετά τήν ὁλοκλήρωση τοῦ Μυστηρίου προσῆλθαν καί μετέλαβαν ἀπό τό ποτήριο τῆς Ζωῆς.

Τό ποίμνιο τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, σύν Θεῷ, αὐξάνει μέ τόν καιρό. Μαζί του, βέβαια, αὐξάνουν καί οἱ ἀνάγκες γιά τή δημιουργία νέων ἐνοριῶν καί γενικά ἔργων συμπαράστασης τῶν ἐνδεῶν καί ταλαιπωρημένων κατοίκων τῶν χωρῶν τῆς ιεραποστολικῆς μας διακονίας.

Σήμερα στό Μπουρούντι λειτουργοῦν δύο ναοί, ἐνῶ ἄλλοι δύο σύντομα θά καθαγιαστοῦν, ἀγιάζο-

ντας ἔτσι τήν ἀφρικανική γῆ. Παρόλα αὐτά, οἱ ἀνάγκες καί οἱ ἐλλείψεις μας εἶναι μεγάλες, ἀφοῦ καθημερινά περιθάλλουμε ἑκατοντάδες ἀνθρώπους, κυρίως μικρά παιδιά, πού χρειάζονται ἀπαραίτητα τή φροντίδα καί τή συμπαράστασή μας, προκειμένου νά μὴν πεθαίνουν πεινασμένοι στούς δρόμους ἀκόμη καί ἀπό ἀπλές ἀσθένειες.

Μέ πολλή ἀγάπη καί αἰσθήματα χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης κάποιος Ὀρθόδοξος ἀδελφός μας, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νά παραμείνει ἀνώνυμος, διέθεσε χρήματα γιά νά ἀγοραστεῖ οἰκόπεδο στή Ρουάντα, στό ὁποῖο θά κτίσουμε τό πρῶτο Ὀρθόδοξο Ἱεραποστολικό Κέντρο, ὥστε νά ξεκινήσει τό ταχύτερο δυνατόν καί στή χώρα αὐτή ὁ εὐαγγελισμός τῶν ἀνθρώπων.

Νεοφώτιστοι πιστοί, ὄλων τῶν ἡλικιῶν, μετά τήν ὁλοκλήρωση τοῦ Μυστηρίου

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ πατρίδα μας ἡ Ἑλλάδα διέρχεται ὥρες δύσκολες, ὅμως ἀκόμη καί σήμερα στίς ἡμέρες τῆς οικονομικῆς κρίσης οἱ πιστοί ἐξακολουθοῦν νά στηρίζουν, κυριολεκτικά ἀπό τό ὑστέρημά τους, τό ἔργο τῆς διάδοσης τοῦ μηνύματος τοῦ Εὐαγγελίου στήν Ἀφρική καί σέ ὁλόκληρο τόν κόσμο. Ἀπό καρδιάς τοῦς εὐχαριστοῦμε ὅλους καί παρακαλοῦμε νά μᾶς στηρίζουν μέ τήν ἀδιάκοπη προσευχή τους.

Ἀπό τήν Ἱερά Ἐπισκοπή Μπουρούντι καί Ρουάντας

Ίεραποστολική περιοδεία στην Ἀφρικανική γῆ· Ἐπίσκεψη τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί Πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. Θεοδώρου Β΄ στό Μαλάουι

Οἱ Ὁρθόδοξοι πιστοί τοῦ Μαλάουι ὑποδέχθηκαν μέ ἐνθουσιώδεις ἐκδηλώσεις τόν Μακαριώτατο Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας καί Πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεόδωρο Β΄, ὁ ὁποῖος ἔφτασε τήν Τετάρτη 12 Ὀκτωβρίου 2011 στό Ἀεροδρόμιο τῆς πόλης Blantyre τοῦ Μαλάουι. Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου ὑπῆρξε ἱστορικό γεγονός, διότι ἡ τοπική Ἐκκλησία γιά πρώτη φορά εἶχε τήν τιμή καί τήν ἰδιαίτερη εὐλογία νά ὑποδεχθεῖ τόν Προκαθήμενο τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Θρόνου στή χώρα.

Τόν Πατριάρχη συνόδευαν οἱ Ἐπίσκοποι Νιτρίας κ. Νικόδημος καί Μοζαμβίκης κ. Ἰωάννης καθώς καί ὁ Ἐκπρόσωπος Τύπου τοῦ Πατριαρχείου κ. Νικόλαος Κάτσικας. Τόν ὑψηλό ἐπισκέπτη καί τήν συνοδεία του ὑποδέχθηκε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζάμπιας καί Μαλάουι κ. Ἰωακείμ, ἐπίκεφαλῆς τοῦ ἱεροῦ κλήρου καί πλήθους πιστῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπιφύλαξαν θερμή ὑποδοχή στόν πνευματικό τους πατέρα τραγουδώντας τοπικούς παραδοσιακούς ὕμνους.

Λίγη ὥρα ἀργότερα στόν Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου τελέσθηκε Πατριαρχική Δοξολογία. Ὁ Μακαριώτατος μέ ἀπλότητα καί πολλή ἀγάπη ἀπευθύνθηκε στούς πιστούς, ἀνακαλώντας τίς ἀγαθές ἀναμνήσεις του ὅταν κατά τήν ἑπταετή του διακονία στήν Ἱερά Μητρόπολη Ζιμπάμπουε ἐπισκεπτόταν γιά ποιμαντικούς λόγους τό Μαλάουι, τό ὁποῖο ἀποτελοῦσε ἐκείνη τήν ἐποχή τμήμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς του δικαιοδοσίας.

Τήν ἐπομένη τῆς ἀφίξεώς του τέλεσε τά Θυρανοίξια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Τήν τελετή, πού ἐγίνε μέσα σέ κλίμα κατάνυξης καί πνευματικῆς χαρᾶς, παρακολούθησαν οἱ τοπικές πολιτικές καί ἀστυνομικές ἀρχές. Ἐντυπωσιασμένοι ἀπό τήν Ἀκολουθία, τήν παρουσία καί τή συμμετοχή τῶν Ὁρθοδόξων πιστῶν, ἐξέφρασαν στόν Πατριάρχη τόν θαυμασμό τους.

Ἐνδεικτικό εἶναι ὅτι ὁ Ἀρχηγός τῆς ἀστυνομίας, τόν ὁποῖο ὁ Μακαριώτατος τόν ἀποκάλεσε ζωντανό κήρυκα τοῦ Χριστοῦ, εἶπε μέ ἐκδηλοῦ ἐνθουσιασμό: «Ἡ σωτηρία βρίσκεται ἐδῶ!». Ἡ στιγμή ἦταν πραγματικά συγκινητική.

Ὁ διάκονος Γεώργιος, ὑπεύθυνος τῆς ἐνορίας τῆς Ἀναστάσεως, στήν ὁμιλία του ἀναφέρθηκε στήν ἰδιαίτερη σημασία τῆς λειτουργίας τοῦ Ναοῦ, καθώς καί τῶν παρακείμενων κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων (Νηπιαγωγεῖο, Δημοτικό Σχολεῖο καί Μεταφραστικό Κέντρο). Ἐπίσης,

ὑπενθύμισε στούς κατοίκους τό πόσο ὑποβαθμισμένη ἀλλήλα καί κακόφημη ἦταν ἡ περιοχή πρὶν ἀπό τήν ἀνέγερση τοῦ Ναοῦ καί τῶν ἄλλων ὑποδομῶν.

Στίς ἐκδηλώσεις πού ἀκολούθησαν πρωταγωνίστησαν οἱ μαθητές τοῦ Ὁρθόδοξου σχολείου. Ἡ χορωδία καί μιά αὐτοσχέδια ὀρχήστρα ξεσήκωσε

Θεμελιώνοντας τόν Ἱερό Ναό τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ στό Blantyre

Ευχάριστες στιγμές επικοινωνίας με τους Ὁρθόδοξους πιστούς

ὄλους τούς παριστάμενους καί προκάλεσε θερμά χειροκροτήματα. Οἱ ἰθαγενεῖς ἀδελφοί μας προσέφεραν στόν Μακαριώτατο ξυλόγλυπτα ἀντικείμενα, ἐνῶ ἐκεῖνος χάρισε στό Ναό ἕναν περίτεχνο σταυρό εὐλογίας καί ὑποσχέθηκε, μετά ἀπό σχετικό αἴτημα πού τοῦ ὑποβλήθηκε, νά βοηθήσει στήν ἀνέγερση τῆς κλινικῆς, πού θά κτισεῖ σέ χώρο τόν ὁποῖο θά παραχωρήσει τό κράτος στήν Ἐκκλησία.

Στή συνέχεια ξεναγήθηκε στό νεοῖδρυτο Σχολεῖο καί τό Μεταφραστικό Κέντρο τῆς Μητροπόλεως, καί ἀφοῦ ἐξέφρασε τήν ἱκανοποίησή του γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο πού ἐπιτελεῖται, ἔδωσε τήν εὐλογία του καί εὐχήθηκε αὐτό νά συνεχιστεῖ, ὥστε ἡ Ὁρθοδοξία νά γίνεῖ εὐρύτερα γνωστή στό Μαλάουι. Τό ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας παραβρέθηκε στήν ἱερατική σύναξη καί ἀπνύθυνε καρδιακές πατρικές νοουθεσίες πρὸς τούς ἰθαγενεῖς κληρικούς.

Τήν Παρασκευή 14 Ὀκτωβρίου τέλεσε τή θεμελίωση τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, πού θά κτισεῖ σέ κεντρικό σημεῖο τοῦ Blantyre. Συγκινητική ἦταν ἡ στιγμή κατά τήν ὁποία ὁ Πατριάρχης τοποθέτησε τήν εἰκόνα τῆς Γεννήσεως

δίπλα στόν θεμελίιο λίθο ραντίζοντας ἀμφότερα μέ ἁγιασμό. Συνεχίζοντας τό πρόγραμμα τῆς ἐπισκέψεώς του, τήν ἴδια ἡμέρα ἐπισκέφτηκε τόν ἀνεγειρόμενο Ναό τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἀφοῦ ἐξέφρασε τήν ἱκανοποίησή του γιά τήν ταχύρυθμη πρόοδο τῶν ἐργασιῶν, φύτευσε στόν αὐλόγυρο τῆς ἐκκλησίας ἕνα δένδρο. Μέσα στό χώμα, δίπλα στίς ρίζες τοῦ φυτοῦ συμβολικά ἔθαψε καί τό κομβοσχοῖνι του, ἀφήνοντας τήν εὐχή καί τήν εὐλογία του στόν τόπο.

Τήν ἐπόμενη ἡμέρα ὁ Μακαριώτατος μετέβη στό Ἱεραποστολικό Κέντρο Κάμποτζι, ὅπου ἐγκαινίασε τόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τόν ὁποῖο εἶχε θεμελιώσει πρό ἐτῶν ὡς Μητροπολίτης Ζιμπάμπουε. Ἑκατοντάδες Ὁρθόδοξοι εἶχαν συγκεντρωθεῖ ἀπό τίς δέκα νεοσύστατες ἐνορίες

τῶν γύρω περιοχῶν, προκειμένου νά παρακολουθήσουν τά ἐγκαίνια καί νά πάρουν τήν εὐλογία τοῦ Πατριάρχη.

Μετά τή θεία Λειτουργία, στίς ἐκδηλώσεις πού ἀκολούθησαν κάθε ἐνορία παρουσίασε αὐτοσχέδια τραγούδια καί παραδοσιακοῦς χορούς. Ἰδιαίτερο

Ἐπίσκεψη σέ νηπιαγωγεῖο Ὁρθόδοξης ἐνορίας

χρῶμα στή γιορτή ἔδωσε ἡ συμμετοχή τῶν παιδιῶν τοῦ Ὁρθόδοξου Νηπιαγωγείου τῆς ἐνορίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ὁ Πατριάρχης δέχθηκε μέ χαρά τά δῶρα τῶν ἐνοριτῶν καί πρόσφερε ἕναν σταυρό εὐλογίας γιά τίς λειτουργικές ἀνάγκες τοῦ Ναοῦ. Ξεναγήθηκε στό Ἱεραποστολικό Κέντρο, τή Βιβλιοθήκη του, τήν Κλινική, τή Γεώτρηση, τήν Ἐπαγγελματική Σχολή Γυναικῶν καί κατέληξε στό Νηπιαγωγεῖο, ὅπου μοίρασε ἀναμνηστικά δῶρα στούς μικροῦς μαθητές.

Μέ τήν παρουσία του στό πρῶτο Ὁρθόδοξο Ἱεραποστολικό Κέντρο τοῦ Μαλάουι ὁ Μακαριώτατος μετέφερε τό χαρμόσυνο μήνυμα τῆς ἀγάπης, τῆς ἐλπίδας καί τῆς ἐνότητας στούς ἰθαγενεῖς πιστούς, πού βρίσκονται στό ξεκίνημα τῆς πορείας τους μέσα στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Μέσα σέ κατανυκτική ἀτμόσφαιρα, τήν Κυριακή 16 Ὀκτωβρίου, ὁ Πατριάρχης ἐγκαινίασε τόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου Blantyre. Ὁ ἴδιος προσωπικά ἐξηγοῦσε στούς πιστούς τά τελοῦμενα κατά τή διάρκειά τῆς Ἀκολουθίας, κάνοντας

«Δός μοι πιεῖν» (Ἰω. δ', 8). Μικρός Ἀφρικανός προσφέρει νερό στόν Πατριάρχη

τούς πάντες μετόχους τῆς μεγάλης εὐλογίας. Στήν ὁμιλία του, δοξολογώντας τόν Τριαδικό Θεό, ἀναφέρθηκε στό σπουδαῖο γεγονός τοῦ ἐγκαινιασμοῦ τοῦ Ναοῦ, ἀλλήλα καί στό πρόσωπο τοῦ μεγάλου ἀγίου τοῦ 20οῦ αἰῶνα, πού ἐξῆσε καί ὑπηρέτησε τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας.

Μέ τή χάρη τοῦ Κυρίου ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου στό Μαλάουι ὀλοκληρώθηκε μέ ἐπιτυχία. Ὅλοι ὅσοι εἶχαμε τήν εὐλογία νά τόν συναντήσουμε, νά μιλήσουμε μαζί του, νά τόν συναναστραφοῦμε, μᾶς ἄγγιξε μέ τήν ἀγάπη του, μέ τόν γλυκό παρηγορητικό καί ἐνθαρρυντικό του λόγο καί μέ τήν αὔρα τῆς παρουσίας του μίλησε στήν ψυχή μας. Τό πέρασμά του ἀπό τό Μαλάουι ἦταν πέρασμα ταπεινό καί συνάμα δυναμικό. Μᾶς ἔδωσε κατευθύνσεις, πίστη, κουράγιο καί ἐλπίδα.

Εὐχαριστοῦμε τόν Θεό γιά ὅσα μᾶς ἀξίωσε νά ζήσουμε αὐτές τίς ἡμέρες.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Ζάμπιας καί Μαλάουι

Ὁ Μακαριώτατος μέ τόν Σεβ. Μητροπολίτη Ζάμπιας κ. Ἰωακείμ κατά τήν τέλεση τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου

Μερικές ημέρες πριν από τη γιορτή των Χριστουγέννων στη Βανούα Λέβου, τό δεύτερο πιο μεγάλο νησί των Φίτζι, προσπαθούμε να βρούμε την οικογένεια του κ. Joeli, η οποία εξέφρασε την επιθυμία να βαπτιστεί Ὁρθόδοξη.

Ἡ πολυμελής οικογένεια ζεῖ στό δάσος. Οἱ συνεχεῖς βροχοπτώσεις ἔκαναν τόν χωμάτινο δρόμο ἀδιάβατο. Ἦλθαν οἱ ἴδιοι καί μᾶς βρῆκαν στό σπίτι τοῦ π. Βαρνάβα, τοῦ πρώτου Ὁρθόδοξου πιστοῦ τῆς συγκεκριμένης περιοχῆς. Τούς γονεῖς συνόδευσαν ἔξι ἀπό τά συνολικά δέκα παιδιά τους. Τά τέσσερα ἦταν ἄρρωστα μέ πυρετό καί δέν μπόρεσαν νά ἔλθουν. Δυστυχῶς καί τά ἄλλα ἔξι εἶναι σέ κακή κατάσταση. Πραγματικά πόνεσε ἡ ψυχὴ μας πού τά εἶδαμε ἔτσι ταλαιπωρημένα.

*Ἐμπειρία εὐαγγελισμοῦ ἴλιγο
πρὶν ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα...*

Ἡ Ἀριάδνη καί ἡ Μαρία, ἡ σύζυγος τοῦ π. Βαρνάβα, ἀνέλαβαν νά περιποιηθοῦν τούς μικροὺς ἀδελφούς μας. Ἀμέσως μετὰ, σύμφωνα μέ τίς ἐπιταγές τοῦ Εὐαγγελίου, «Ἐπέινασα καί ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψασα καί ἐποτίσατέ μοι...» (Ματθ. 25,35), ἔστρωσαν κοινὴ τράπεζα, προκειμένου νά γευματίσουν οἱ ἐξαντλημένοι ἐπισκέπτες μας. Μέ πολλὴ συστολή καί ἠλεπτότητα κάθισαν στό φιλόξενο τραπέζι. Εἶναι συνηθισμένοι νά τρῶνε στό δάπεδο, ἐπάνω σέ μιά ψάθα. Αὐτὴ ἡ ψάθινη κατασκευὴ χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὴν οικογένεια ὡς τραπεζαρία, καθιστικὸ καί κρεβάτι γιὰ τὸν ὕπνο τους.

Πῶς νά μὴν συγκλονιστεῖ κανεὶς καί νά μὴν τὸν ἐλέγξει ἡ συνειδησὴ του βλέποντας τόση δυστυχία καί τόση στέρηση σέ αὐτοὺς τούς ἀνθρώπους; Θαυμάζεις τὴν καρτερία, τὴν ὑπομονή τους, τὴ σεμνότητα καί τὴν ἀξιοπρέπειά τους.

Ἀφοῦ συνῆλθαν μέ τό γεῦμα πού τούς πρόσφερε φιλάδελφα ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη, ἦλθε ἡ ὥρα νά τούς μιλήσουμε. Τούς καλωσορίσαμε καί συστηθήκαμε ἐκφράζοντάς τους τὴ μεγάλη μας χαρὰ γιὰ τὴν ἀπό-

φασή τους νά γίνουν μέλη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, νά βγοῦν ἀπὸ τό σκοτάδι τῆς ἀγνοίας στό φῶς τῆς ἀληθείας τοῦ Χριστοῦ.

Τούς προτείναμε νά μεταφερθοῦν ἀπὸ τό Σάβου - Σάβου στὴν πρωτεύουσα τοῦ νησιοῦ, τὴ Λαμπάσα καί νά μείνουν προσωρινά μέ τὴν οικογένεια τοῦ π. Βαρνάβα, μέχρι νά τακτοποιηθοῦν μόνιμα κοντὰ στὸν Ὁρθόδοξο ναὸ πού κτίζεται ἐκεῖ. Σ' αὐτὸ τὸ ναὸ θὰ βαπτιστοῦν καί θὰ ἔχουν τὴ δυνατότητα νά ἐκκλησιαζοῦνται.

*Κοινὴ
Τράπεζα
ἀγάπης γιὰ
τὸν Σεβασμιώτατο
κ. Ἀμφιλόχιο
καί τὴν
οικογένεια
τοῦ κ. Joeli.*

Θέλοντας νά ἀπαλύνουμε τὸν πόνο τους καί νά δώσουμε κάποια διέξοδο στίς βιοτικές τους ἀνάγκες, τούς προτείναμε νά καλλιεργοῦν τὸν κῆπο καί πουλώντας τὰ φρούτα καί τὰ ὀπωρικά πού θὰ παράγουν νά μπορέσουν ὑποτυπωδῶς νά συντηρηθοῦν, ἀποτελῶντας ταυτόχρονα καί τὸν πρώτο Ὁρθόδοξο πυρῆνα στὴν περιοχή.

Κοντὰ στοὺς φτωχοὺς ἀλλὰ ἀξιοπρεπεῖς Φιτζιανοὺς ἀδελφούς μας, στοὺς ὁποίους προσπαθοῦμε νά μεταδώσουμε τὸ χαρμόσυνο μήνυμα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, ζοῦμε τὴν ἀληθινὴν χαρὰ τῶν Χριστουγέννων, ψάλλοντας μαζί μέ τὸν ἱερό ὕμνωδό τῆς Ἐκκλησίας μας τὸ «Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε».

† ὁ Νέας Ζηλανδίας Ἀμφιλόχιος

ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ ΧΡΕΟΣ

Τό ἀναφερόμενο στήν 'Ιεραποστολή γ' μέρος τῆς εισηγήσεως τοῦ ἀπό Κορέας Σεβ. Μητροπολίτου Πισιδίας κ. Σωτηρίου σέ ἡμερίδα τῆς «Ἐνωμένης Ρωμοσύνης» τόν περασμένο Σεπτέμβριο.

Εἶναι πολύ ἐντυπωσιακό τό ὅτι ὁ ἀπ. Παῦλος στήν πανοπλία τοῦ πιστοῦ, γιά τή νικηφόρο διεξαγωγή τοῦ πνευματικοῦ του ἀγώνα, συγκαταλέγει καί ἐξαρτήματα ἀναγκαῖα, γιά νά βγεῖ νά κηρύξει τόν λόγον τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους.

Νά μήν ἐνδιαφέρεστε μόνον γιά τόν ἑαυτό σας, μᾶς προτρέπει. Μή στέκεστε παθητικά στά ἀσφαλῆ χαρακτηρισμάτα σας. Ὁ ἀγώνας σας θά ὀλοκληρωθεῖ, ὅταν ἀγωνισθεῖτε γιά τή σωτηρία τῶν ἀδελφῶν σας, ὅπου κι ἂν βρίσκονται αὐτοί. Ἐμπρός, λοιπόν, φορέστε ὡς στρατιῶτες Χριστοῦ τὰ ἄρβυλά σας. Ἐτοιμασεῖτε νά ξεκινήσετε γιά μακρὲς πορεῖες, νά γυρίσετε τόν κόσμον ὅλον. Πάρτε μαζί σας «τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ὃ ἐστὶ ρῆμα Θεοῦ». Τόν λόγο τοῦ Θεοῦ πού σᾶς δίνει τό Ἅγιο Πνεῦμα, νά τόν κηρύξετε παντοῦ. Εἶναι αὐτό, τό Εὐαγγέλιο τῆς εἰρήνης, ἀναγκαῖο, γιά νά ἐρμηνεύσει ὁ κόσμος καί νά ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὴν κυριαρχία τοῦ ἀνθρωποκτόνου σατανᾶ (Πρβλ. Ἐφεσίου σ' 13-17). Καί νά σκεφτοῦμε ὅτι αὐτὰ τὰ γράφει ὁ ἀπ. Παῦλος στοὺς χριστιανοὺς τῶν Φιλιππῶν, μέσα ἀπὸ τό δεσμωτήριό

του τό εἶχε κάνει ἱεραποστολικό κέντρο! Ἀπὸ τίς ἐπιστολές του μαθαίνουμε ὅτι οἱ Ρωμαῖοι στρατιῶτες, πού τόν φρουροῦσαν, ἄκουγαν τὴ διδασκίαν του καί κάποιοι ἀπὸ αὐτοὺς τὴ μετέδιδαν καί στοὺς συναδέλφους τους. Ἔτσι, ἡ φυλακὴ του συνετέλεσε στή διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου, ἀκόμα καί μέσα στό Πραιτώριο τῆς Ρώμης. Γι' αὐτό στέλνει ἰδιαιτέρους χαιρετισμοὺς στοὺς Φιλιππησίους καί ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς πού ὑπηρετοῦσαν στό Παλάτι τοῦ Καίσαρα (Φιλιπ. δ' 22)! Τοῖμηρό δέν ἦταν! Βλέποντας οἱ ἄλλοι χριστιανοὶ τῆς Ρώμης αὐτά, ἐπαιρναν θάρρος καί μέ περισσότερη παρρησία κήρυτταν τόν Χριστό στά περιβάλλοντά τους. Ἔτσι, γράφει ὁ Παῦλος: «Ἡ φυλάκισή μου καί ὅλα ὅσα μοῦ συνέβησαν, συνέβαλαν ἀκόμη περισσότερο στήν πρόοδον τοῦ Εὐαγγελίου» (Φιλιπ. α' 12).

«Ἐγὼ τί κάνω
γιά νά γνωρίσουν
καί οἱ ἄλλοι τὴν πίστιν
στόν Ἕνα καί Ἀληθινό Θεό;»

Ὅμως ὁ χώρος τοῦ δεσμωτηρίου τοῦ Παύλου δέν ἦταν κέντρο εὐαγγελισμοῦ μόνον τῆς Ρώμης, ἀλλὰ καί τῶν ἄλλων περιοχῶν τῆς αὐτοκρατορίας. Στά δύο χρόνια τῆς πρώτης φυλακίσεως τοῦ Παύλου στή Ρώμη, καθώς εἶχε τὴ δυνατότητα νά δέχεται ἐπισκέψεις, οἱ συνεργοὶ του πηγαινοέρχονταν στό δεσμωτήριό του, γιά νά πάρουν ὁδηγίες γιά τό ἔργον τους, γιά νά τοῦ φέρουν ἐπιστολές ἢ βοήθεια ἀπὸ τίς νεόφυτες Ἐκκλησίες ἢ γιά νά παραλάβουν ἐπιστολές τοῦ δεσμοῦ Ἀποστόλου πρὸς αὐτές. Ἔτσι, ὁ δέ-

σμιος διά Χριστόν Παῦλος στέλνει τίς περίφημες *Ἐπιστολές τῆς αἰχμαλωσίας*, ὅπως ἀποκαλοῦνται, τήν πρὸς Ἐφεσίους μέ τόν μαθητή του Τυχικόν, τήν πρὸς Φιλιππησίους μέ τόν Ἐπαφρόδιτον, τήν πρὸς Κολοσσαεῖς μέ τόν Ἐπαφρά. Εἶναι γνωστά ἄλλα ἐπτά ὀνόματα συνεργῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπισκέπτονταν τόν Παῦλο στό δεσμοτήριό του. Πραγματικός ἱεραποστολικός ὄργασμός!

Ἄλλιά δέν ἦταν μόνον οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι καί οἱ ἄμμοιοι συνεργοί τους, οἱ ὁποῖοι μέ τόσον ἐνθουσιασμό μετέδιδαν τό χαρμόσυνο ἄγγελμα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Καί ἀπλοῖ πιστοί, ἔμποροι, στρατιωτικοί καί ἄλλοι αἰσθάνονταν ἐπιτακτική τήν ἀνάγκη νά μεταδώσουν στούς ἄλλοιους τή χαρά τῆς ἠλυτρώσεως, πού γέμιζε τήν ψυχή τους. Γι' αὐτό στή Ρώμη πολλοί πίστεψαν στόν Χριστό ἀπό ἀπλοῦς ἀνθρώπους, πού πήγαιναν ἀπό τήν Ἀνατολή στήν πρωτεύουσα τῆς αὐτοκρατορίας γιά ὑποθέσεις τους, πρῖν φθάσει ἐκεῖ ὁ Παῦλος ἢ ἄλλος Ἀπόστολος. Ὁ Λουκάς γράφει στό τελευταῖο κεφάλαιο τῶν Πράξεων: «Ὅταν πήγαμε στή Ρώμη, οἱ χριστιανοί ἄκουσαν γιά μᾶς καί βγήκαν ὡς τήν ἐμπορική Ἀγορά νά μᾶς προὔπαντήσουν. Ὅταν ὁ Παῦλος τοὺς εἶδε, εὐχαρίστησε τόν Θεό γιά τήν συνάντηση αὐτή μέ τοὺς χριστιανούς τῆς Ρώμης, καί πῆρε θάρρος ἀπό τήν συμπαραστάσή τους» (Πράξ. κη' 15).

Στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων καί στίς Ἐπιστολές τοῦ ἀπ. Παύλου, καθὼς καί στήν Ἐκκλησιαστική Ἱστορία καί στά Ἁγιολόγια ἀναγράφονται πλεῖστα ὀνόματα, ὄχι μόνον κληρικῶν καί μοναχῶν, ἀλλὰ καί ἀπλῶν πιστῶν, ἀνδρῶν καί γυναικῶν, οἱ ὁποῖοι ἐργάσθηκαν ἱεραποστολικά στή χώρα τους ἢ σέ μακρινές περιοχές καί προσεῖλκυσαν στόν Χριστό ἀμέτρητες ψυχές. Ἔτσι ἀπλώθηκε στά πέρατα τῆς οἰκουμένης ἡ πίστη στόν Τριαδικό Θεό.

Ἐδῶ καλεῖται καθένας ἀπό μᾶς νά θέσει στόν ἑαυτό του τό ἐρώτημα: *Ἐγώ τί κάνω γιά νά γνωρίσουν καί οἱ ἄλλοι τήν πίστη στόν Ἐνα καί Ἀληθινό Θεό;* Ἐμένα πόσο μέ ἀπασχολεῖ τό θέμα αὐτό;

Μέ τίς νέες καταστάσεις καί συνθήκες ζωῆς πού διαμορφώνονται, τόσο ἀπό τή μετανάστευση τῶν Ἑλλήνων σέ χώρες μὴ ὀρθόδοξες, ὅσο καί ἀπό τό πρωτοφανές μεταναστευτικό κύμα πρὸς τήν πατρίδα μας μὴ ὀρθοδόξων ἢ καί μὴ χριστιανῶν, μᾶς ὑποχρεώνει νά καθορίσουμε τή σύμφωνη μέ τό πνεῦμα

τοῦ Εὐαγγελίου κατάλληλη πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς συμπεριφορά μας. (Ἐδῶ δέν θά ἀσχοληθοῦμε μέ τό τεράστιο θέμα τῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ μεταναστευτικοῦ προβλήματος ἀπό τό κράτος). Ὁ καθένας ἀπ' αὐτοὺς πού ἀναγκάστηκαν νά ἐγκαταλείψουν τό σπίτι τους, ἂν εἶχαν, τό χωριό τους καί τήν πατρίδα τους, δέν παύει νά εἶναι «ὁ πηλοσίον» μας, κατὰ τήν εὐαγγελική ἔννοια τοῦ ὄρου. Ἐχθρική στάση ἀπέναντί του, ἀσφαλῶς, δέν νομιμοποιεῖ τόν ὀρθόδοξο χριστιανό, γιά ὁποιαδήποτε αἰτία. Ἡ ἐκμετάλλευση τῆς ἀδυναμίας του, τῆς φτώχειας του, τῆς τραγικῆς καταστάσεώς του, εἶναι ἀνεπίτρεπτη γιά τόν ὀρθόδοξο πιστό. Ὁ Κύριός μας, μέ τήν ὄλη διδασκαλία Του, καί πιό συγκεκριμένα, μέ τήν παραβολή τοῦ καλοῦ Σαμαρείτη, μέ σαφήνεια χάρηξε τή γραμμή, πού ὀφείλουν οἱ μαθητές Του νά ἀκολουθοῦν ἐναντι τῶν ἀλλοφύλων καί τῶν ἀλλοδόξων: Ἐμπρακτὴ ἀγάπην πού δέν ὑπολογίζει κόπους, οὔτε θυσίες. Ἀγάπην χωρὶς ὑπολογισμούς. Ἀγάπην ἡ ὁποία πάντα στέγει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει! Αὐτή ἡ ἀγάπην δέν ἦταν ἐκείνη πού προσέληκε κατὰ χιλιάδες τοὺς σωζομένους στήν πρώτη Ἐκκλησία; «Γιά δέστε πὼς ἀγαπιῶνται μεταξύ τους οἱ χριστιανοί», ἔλεγαν οἱ εἰδωλολάτρες καί πύκνωναν τίς τάξεις τῶν πιστῶν. Καί μάλιστα σέ τέτοιο βαθμό, ὥστε νά ἀπλωθοῦν σέ ὀλόκληρη τήν ἀχανή Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία καί πιό πέρα ἀκόμη.

Μήπως ὁ Θεός μᾶς ἀνοίγει θύραν ἱεραποστολῆς πρὸς τὰ ἔθνη, χωρὶς νά χρειαστεῖ κάποιοι νά ἀπομακρυνθοῦν ἀπό τόν τόπο τους, ἀφοῦ φέρνει τὰ ἔθνη στήν πόρτα μας;

Ἐδῶ βέβαια φθάνουμε στό πιό κρίσιμο σημεῖο, στό ὁποῖο δέν πιστεύω ὅτι ὑπάρχει κανεὶς πού νά διαφωνεῖ: Ὁ ἄλλος, γιά νά δεχθεῖ τόν σπόρο τοῦ Εὐαγγελίου δέν ἀκούει τόσο, ὅσο βλέπει καί μᾶς διαβάξει. Δέν ἀκούει τόσο τὰ λόγια μας, ἀλλὰ πρῶτα προσέχει τή συμπεριφορά μας. Μᾶς διαβάξει! Ἄν εἴμαστε «*ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΧΡΙΣΤΟΥ*, γι-

νωσκομένη και αναγνωσκομένη υπό πάντων ανθρώπων» (Β' Κορινθ. γ' 2), όπως μάς θέλει ο απόστολος Παῦλος, θά αποδεχθεῖ τόν λόγο μας καί θά μάς ἀκολουθήσει στήν πορεία μας πρός τόν Χριστό. Ἐάν ὄχι, ἴσως νά ἐπαναλάβει τοὺς λόγους ἐκείνου τοῦ Ἰνδοῦ σοφοῦ: «Ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι ἡ τελειότερη στόν κόσμον! Ὅμως, ἡ συμπεριφορά τῶν χριστιανῶν, δέν μέ ἀφήνει νά τήν ἀποδεχθῶ!»

Τόν πρῶτο καιρό, πού εἶχα πάει στήν Κορέα, σέ ὥρα κατηχήσεως μιᾶς ομάδας νέων στό Ἱεραποστολικό Κέντρο τῆς Σεούλ, συνέβη τό ἐξῆς. Τοὺς ἀνέπτυσσα πόσο ἀναγκαῖο γιά τή σωτηρία μας εἶναι τό Ἅγιο Βάπτισμα. Σέ μιά στιγμή, ἕνας ἀπό τοὺς κατηχουμένους μέ κοίταξε βαθιά στά μάτια καί μοῦ εἶπε μέ πόνο τό παράπονό του: Γιατί σιμπου-νίμ (πάτερ), ἐσεῖς οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλλη-νες, ἀφήσατε νά περάσουν τόσοι αἰῶνες καί δέν ἤρθατε νωρίτερα νά μάς διδάξετε γιά τόν Χριστό; Καί τό-σες γενεές προγόνων μας πέθαναν ἀβάπτιστοι!

Δέν θά σᾶς πῶ τήν ἀπάντησή μου. Εὐκόλῃ βρῖσκουμε δικαιολογίες γιά νά ποῦμε στοὺς ἄλλους, ὅμως ποιά πειστική δικαιολογία μπορούμε νά βροῦμε γιά τή συνείδησή μας; Οἱ Ἕλληνες ἀπό τά πανάρχαια χρόνια ἐμφανίζονται στό προσκήνιο τῆς ἱστορίας ὡς οἱ πλέον τοιμηροί καί ριψοκίνδυνοι ταξιδευτές σέ στε-ριές καί θάλασσες. Ἐμεῖς οἱ σημερι-νοί ὀρθόδοξοι χριστιανοί Ἕλληνες, γιατί εἴμαστε τόσο διστακτικοί καί ἀνασταλτικοί στό νά πορευτοῦμε στά ἔθνη, σέ διά-φορες χώρες, νά μεταδώσουμε τόν θησαυρό τῶν ἀληθειῶν τοῦ Εὐαγγελίου, πού ἔχουμε κληρονομή-σει; Δέν εἶναι σαφῆς ἡ ἐντολή τοῦ Κυρίου μας: «Πο-ρευθέντες εἰς τόν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τό Εὐαγγέλιον πάση τῇ κτίσει»; Ἡ μήπως θεωροῦμε ὅτι αὐτά τά λόγια δέν ἰσχύουν γιά μάς, παρά μόνον γιά τοὺς ἑνδεκα Μαθητές Του; Ἐάν ἡ ἐρμηνεία αὐτή

ἦταν ὀρθή, δέν ξέρω ἂν σήμερα θά ὑπῆρχε ἔστω καί ἕνας χριστιανός στόν κόσμον!

Στά ἀεροδρόμια τῆς Ἀσίας, παλαιότερα πού ταξί-δευα συχνά συναντοῦσα πολλῆς φορές Ἕλληνες τουρίστες, πού ἐπισκέπτονταν τό Χόνγκ Κόγκ, Μπα-γκόγκ, Σινγκαπούρη. Πολλοί ἀπό αὐτοὺς ἦσαν συ-νταξιῶχοι, ἐλευθεροὶ ἀπό οἰκογενειακές ὑποχρεώ-σεις. Καί φυσικά, πολλοί μέ προσόντα μορφωτικά, ξένες γλώσσες, οἰκονομικά ἀνεξάρτητοι. Καί μοῦ ἐρχόταν ὁ λογισμός: Ὅπως αὐτοὶ γυρίζουν στήν Ἀσία, δέν μποροῦν κάποιοι ἀπό τοὺς θερμούς πι-στούς χριστιανούς μας, νά ἔρχονται, ἔστω κατά δια-στήματα, ἂν δέν μποροῦν γιά μεγάλο χρονικό διά-στημα, νά μάς βοηθοῦν στήν Ἱεραποστολή, ὅπου ὄχι μόνον οἱ ὥρες τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ οὔτε καί τῆς νύ-χτας δέν μάς ἐπαρκοῦν, γιά τίς τόσες δουλιές πού πρέπει νά γίνουν! Νά ἔρθουν, φυσικά, ὄχι ὡς τουρί-στες, ἀλλὰ νά ἐργαστοῦν, ἀνάλογα μέ τίς γνώσεις, πού ἔχει ὁ καθένας καί κάθε μία. Εἶναι ἀλήθεια, ὁ καλὸς Θεός ἐκπλήρωνε τόν ἐνδόμυχον αὐτόν πό-θον μου, καί κατά καιροῦς ἔστειλε στήν Κορέα ἱε-ρεῖς, ἐκπαιδευτικούς, ἄλλους, ἄνδρες - γυναῖκες, πού πολύ μάς βοήθησαν σέ πολλοὺς τομεῖς: ὁμι-λίες, θεολογικά μαθήματα στό θεολογικό Σεμινάριο, κατηχητικά, ἑορταστικά προγράμματα, κατασκηνώ-σεις, ἐκδόσεις, ἐκκλησιαστικούς ὕμνους, ἀλληλο-γραφία, λογιστικά, ὀργάνωση Βιβλιοθήκης, φιλαν-θρωπικές ἐπισκέψεις, φιλοξενία συνεργατῶν, ράψι-μο ἀμφίων καί ράσων καί σέ τόσες ἄλλες ἐργασίες, ἀπό τίς πιό θεωρητικές ἕως τίς πλέον πρακτικές. Κά-ποιοι καί κάποιες βρῖσκονται σήμερα ἐδῶ καί ἀπό αὐτή τή θέση θερμότητα τοὺς εὐχαριστῶ. Ὅμως, μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου, οἱ Ἱεραποστολῆς ἀπλώνον-ται σέ εὐρύτερες περιοχές καί οἱ ἀνάγκες αὐξάνον-ται. «Ὁ θερισμός πολὺς καί οἱ ἐργάται ὀλίγοι». Ἡ διαπίστωση αὐτή τοῦ Κυρίου μας φαίνεται θά ἰσχύ-ει διαχρονικά. Πρὶν ἀπό 35 χρόνια σέ ὀλόκληρη τήν ἡπειρωτική Ἄνω Ἀνατολή, ἀπό Ἰνδία μέχρι Κορέα, ὑπῆρχε ἀνοιχτός, μέ ἱερέα, μόνον ἕνας ὀρθόδοξος Ναός καί σήμερα ὑπάρχουν τρεῖς ὀρθόδοξοι Μη-τροπόλεις, μέ δεκάδες ἱερέων καί Ναῶν. Εἶναι εὐκαι-ρία σήμερα νά σκεφτοῦν κάποιοι καί κάποιες, πού ἔχουν ὑγεία καί δυνάμεις, πού καί πῶς θά μπο-ροῦσαν νά βοηθήσουν ὡς ἐργάτες στοὺς ἱεραπο-στολικούς Ἄγρους.

Γιά τις υλικές ανάγκες των Ίεραποστολιών, δέν νομίζω ὅτι χρειάζεται νά γίνει ιδιαίτερος λόγος, γιατί ὅλοι ξέρουμε πόσο χρειάζονται τή βοήθεια ὄλων μας οἱ ὑπεύθυνοι τῶν Ίεραποστολιῶν γιά νά τίς ἀντιμετωπίσουν. Γι' αὐτό, ἀλλήλωστε, ἡ Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἵδρυσε ἀπό ἐτῶν τό Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ίεραποστολῆς, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, τό Πατριαρχικό Ἰδρυμα Ὁρθοδόξου Ίεραποστολῆς Ἑπὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἐνῶ παράλληλα Ἱ. Μητροπόλεις, Ἐνορίες καί Ίεραποστολικοί Σύλλογοι σέ ὅλη τήν Ἑλλάδα προσφέρουν πολὺτιμη βοήθεια στίς ἀνά τόν κόσμον Ὁρθόδοξες Ίεραποστολές.

Εἴμαστε πρὸς ὅλους βαθύτατα εὐγνώμονες. Ἀξίζουν τή συμπαράσταση ὄλων μας οἱ ἀδελφοί μας στήν Ἀφρική, στήν Ἀσία, στήν Ὠκεανία καί στή Νότια Ἀμερική, γιά νά μποροῦν νά ἀνταποκρίνονται στίς τόσες ἀνάγκες, πού καλοῦνται νά καλύψουν.

Ἄλλὰ καί ἂν κάποιοι δέν μποροῦν νά βοηθήσουν προσωπικά ἢ μέ υλικά μέσα τίς Ίεραποστολές μας, ὅμως οἱ πάντες μποροῦμε νά προσφέρουμε μεγάλη βοήθεια, μέ τόν τρόπο πού μᾶς ὑποδεικνύει ὁ κορυφαῖος Ἀπόστολος, στόν ὁποῖον ὀφείλουν τήν ἵδρυσή τους πλεῖστες Ἐκκλησίες σέ Ἀνατολή καί Δύση, καθὼς καί ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν. Γράφει ὁ ἅπ. Παῦλος, μετά τίς ὁδηγίες, πού εἶδαμε προηγουμένως γιά τήν πανοπλία τοῦ πιστοῦ καί τοὺς ἀγῶνες του: *Νά προσκαρτερεῖτε στό ἔργο τῆς προσευχῆς. Νά εἴστε ἀγρυπνοὶ καί νά μὴν παύετε νά προσεύχεσθε γιά ὅλον τόν λαόν τοῦ Θεοῦ. Νά προσεύχεσθε καί γιά μένα -παρακαλεῖ- νά μοῦ δίνει ὁ Θεός τά κατάλληλα λόγια, ὅταν ἀνοίγω τό στόμα μου, ὥστε ἄφοβα νά διακηρύττω τό μυστήριον τοῦ Εὐαγγελίου. Αὐτό τό Εὐαγγέλιον διακονῶ καί τώρα, πού εἶμαι δεμένος μέ ἀλυσίδες. Προσεύχεσθε -ἐπαναλαμβάνει- νά μιλήσω ἄφοβα γι' αὐτό, σύμφωνα μέ τήν ἐντολή, πού μοῦ δόθηκε»* (Ἐφεσ. στ' 19). Ἄν ὁ ἀπόστολος Παῦλος, μοῦ μιλοῦσε μέ τόν Χριστό, αἰσθάνοταν τόσο μεγάλη τήν ἀνάγκη τῶν προσευχῶν τῶν πνευματικῶν του τέκνων, ἀντιλαμβάνεστε πόσο μεγαλύτερη ἀνάγκη τῶν προσευχῶν μας ἔχουν, καί τό αἰσθάνονται, οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ἐργαζόμενοι ἱεραποστολικοί κληρικοί καί λαϊκοὶ ἀδελφοί μας.

Καί τελειώνοντας, θά μπορούσα ἀπό τήν προσωπική μου πείρα νά σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι οἱ προσευχές σας κάνουν θαύματα. Δέν εἶναι αὐτό σχῆμα λόγου, γιά ἓνα ὥραϊο κλεισμο τῆς εἰσηγήσεως αὐτῆς. Χάρη στίς προσευχές σας, ὁ Κύριός μας ἀπαλλήττει ἀπό χρόνια ἀρρώστιες τοὺς ἐργάτες τῆς Ίεραποστολῆς, τοὺς χαρίζει σωματική καί ψυχική ἀντοχή νά ὀλοκληρώσουν τά ἔργα τους, τοὺς προστατεύει ἀπό ἀτυχήματα μέ θαυμαστούς τρόπους, τοὺς φωτίζει πῶς νά μιλήσουν στόν καθέναν, ἀνοίγει τίς καρδιές τῶν ἀκροατῶν τους νά δεχθοῦν τόν σπόρον τοῦ Εὐαγγελίου, τοὺς ἀξιώνει νά ἐκβάλλουν δαιμόνια, νά θεραπεύουν ἀσθενεῖς, γιά τοὺς ὁποίους οἱ γιατροὶ ἦσαν βέβαιοι ὅτι δέν ὑπάρχει θεραπεία, τοὺς ἀνοίγει νέους ὀρίζοντες γιά περαιτέρω ἀνάπτυξη τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου. Ἄλλὰ ἀκόμη φωτίζει ὁ Κύριος ἄγνωστους, κάποτε, στοὺς ἱεραποστολικοὺς ἀνθρώπους, νά προσφέρουν ἀκίνητες περιουσίες ἢ μεγάλες οικονομικές ἐνισχύσεις, μέ τίς ὁποῖες ἀποπερατώνουν ἀνεγέρσεις Ναῶν, ἱδρυμάτων καί τόσα ἄλλα. Τέτοια θαύματα τοῦ Θεοῦ ἀσφαλῶς καί σεῖς θά ἔχετε ἀκούσει ἢ διαβάσει. Θά θέλαμε ὥρες γιά νά τά διηγηθοῦμε. Ἐκκλησιαστικά θαύματα τοῦ Θεοῦ βλέπουμε σέ ὅλες τίς Ίεραποστολές καί καταδεικνύεται ἔτσι τό χιλιοεπιπλεονεῖ ὅτι ἡ Ίεραποστολή εἶναι ἔργον τῆς Ἁγίας Τριάδος καί κάνει τήν τιμὴν σέ μᾶς ὁ Θεός νά μᾶς χρησιμοποιεῖ ὡς συνεργούς Του.

Μᾶς τό λέει καθαρά ὁ ἅπ. Παῦλος: «*Θεοῦ ἐσμέν συνεργοί*» (Α' Κορ. γ' 9). Ἐδῶ εἶναι τό μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ! Περιμένει καί τή δική μας θερμὴ προσευχή, γιά νά μᾶς χαρίζει τήν ἱκανοποίηση ὅτι καί μεῖς ἔχουμε συνεργήσει σέ ὅσα θαυμαστά Ἐκεῖνος ἐποίησε καί ποιεῖ καθημερινά. «*Τίς Θεός Μέγας, ὡς ὁ Θεός ἡμῶν; Σύ εἶ ὁ Θεός, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος!*»!

Πορεία διακονίας και προσφορᾶς

Όταν αποφασίζεις να συμμετάσχεις στο έργο της Ιεραποστολής πρέπει να είσαι έτοιμος για κάθε ενδεχόμενη προσφορά και δράση, αφού οι ανάγκες σε όλα τα επίπεδα, είναι μεγάλες και πραγματικά πάρα πολλές. Η οποιαδήποτε προσπάθειά μας για συνειδητή ένταξη στη διακονία αυτή της Έκκλησίας μας ξεκινά από μία προσωπική έσωτερική αγωνία, προκειμένου να συμπαρασταθοῦμε στους αδελφούς μας που καλούνται να αντιμετωπίσουν ποικίλα προβλήματα.

Ἀνάμεσα στις πολλές ἄλλες ἐκκλησιαστικές καὶ φιλιανθρωπικές δραστηριότητες τοῦ ἱεραποστολικοῦ κλημακίου τῆς Μαδαγασκάρης εἶναι καὶ ἡ περιοδική διοργάνωση μικρῶν ἰατρείων, τὰ ὁποῖα ἐξυπηρετοῦνται ἀπὸ ὁμάδα ἐθελοντῶν γιατρῶν. Ἡ πρωτοβουλία ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Κύπρο, μὲ τὴ συνεργασία φιλοτίμων ἐπιστημόνων, πού συμμετέχουν ἐθελοντικά καὶ ἀφιλοκερδῶς. Μοναδικό κίνητρο καὶ ἀντιμισθία ὄσων συμμετέχουν εἶναι ἡ ὀλοπρόθυμη προσφορά στὸν ἀναξιοπαθόντα συνάνθρωπο, ὅπως αὐτὴ προτυπώνεται στὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο μὲ τὸ παραβολικό παράδειγμα τοῦ καλοῦ Σαμαρείτη.

Ἡ ἀποστολή τῶν γιατρῶν ξεκινᾶει συνήθως ἀπὸ ἠρόρις τὸ πρῶι. Τὰ φάρμακα πού διατίθενται στοῦς

ἀσθενεῖς ἀγοράζονται μὲ δωρεές τῶν ἐθελοντῶν γιατρῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπλῶν ἰδιωτῶν πού στηρίζουν τίς προσπάθειες τῆς Ἱεραποστολῆς. Ὅταν ὑπάρχει συστηματικὴ ὀργάνωση, συντονισμός καὶ καλὴ συνεννόηση, ἀκόμη καὶ ἡ μικρότερη προσφορά μετασχηματίζεται σὲ πολῦτιμο καὶ ἀπαραίτητο ἀγαθὸ γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἀναγκῶν τῶν ἀσθενῶν, οἱ ὁποῖοι στεροῦνται ἀκόμη καὶ τῶν βασικῶν καὶ πολὺ ἀπλῶν φαρμάκων.

Ἄφου στηθεῖ ἓνα πρόχειρο ὑπόστεγο ξεκινοῦν οἱ πρῶτες σύντομες ἐξετάσεις καὶ ἡ καταγραφή τῶν ἰατρικῶν περιστατικῶν. Σ' αὐτὰ τὰ πρόχειρα ἰατρεῖα μπορεῖ κανεῖς νὰ συναντήσῃ ἀνθρώπους πού ποτέ πρῖν δέν εἶχαν τύχει ἰατρικῆς περιθαλψης. Τὰ φαινόμενα τῶν μυκητιάσεων, δερματοπαθειῶν, σοβαρῶν κρυσθολογημάτων, ὠταλιγικῶν παθήσεων καὶ φυσικά μαλῆριας εἶναι συνηθισμένα καὶ καθημερινά. Κάποιες στιγμές βιώθεις πῶς ἔχεις ἐξοικειωθεῖ μὲ τὴν εἰκόνα, τὸν πόνο καὶ τὴ δυστυχία αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλοτε πάλι, συναισθανόμενος τὴ σκληρὴ πραγματικότητα, εἶναι ἀδύνατο νὰ τὴν ἀποδεχθεῖς.

Μικρὴ ἐμπειρία ἀπὸ τὴ φετινὴ συμμετοχὴ μου κατὰ τὴ θερινὴ περίοδο στὴ λειτουργία τῶν ἰατρείων ἀποτελεῖ ἡ περίπτωση ἑνὸς παιδιοῦ. Ἔπασχε ἀπὸ κάποιο εἶδος μυκητιάσεως, ἡ ὁποία εἶχε μετατρέψει ὅλο τὸ μῆκος τῶν πελμάτων του σὲ ἀνοικτὲς πληγές. Ἡ γιατρός, μὲ τὴ βοήθεια ὄλων μας, περιποιήθηκε κατάλληλα τὸν μικρὸ ἀσθενὴ καὶ ἀφοῦ ἐπίδεσε τίς πληγές μὲ ἀποστειρωμένους ἐπίδεσμοις, ἔδωσε τὴν ἐνδεδειγμένη ἀγωγή. Τὸ πρόβλημα, ὅμως, σὲ αὐτὲς τίς περιπτώσεις εἶναι ἡ συνέχιση τῆς ἀγωγῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ φροντίδα πού ἀπαιτεῖται ἀπὸ τοὺς γονεῖς. Στὸ δυτικὸ κόσμὸ ὅλα αὐτὰ φαντάζουν αὐτονόητα. Στὴν Ἀφρικὴ, ὅμως, ὁ καθένας μπορεῖ νὰ φανταστεῖ ὅτι ἡ διαδικασία αὐτὴ ἔχει τίς δικὲς τῆς δυσκολίες. Εἶναι πραγματικὰ τόσο

διαφορετικές οι συνθήκες ζωής, ώστε όρισμένες φορές να βρισκόμαστε αντιμέτωποι με τραγικά αποτελέσματα.

Θυμάμαι επίσης την περίπτωση κάποιου άλλου παιδιού, το οποίο προσπαθώντας να πλησιάσει τη φωτιά για να ζεσταθεί, παραπάτησε και πέφτοντας κάηκε σχεδόν όλη η άριστερή πλευρά του. Τα εγκαύματά του ήταν έκτεταμένα. Η επέμβαση που έπρεπε να γίνει και με τα μέσα που είχαμε στη διάθεσή μας ήταν πραγματικά επίπονη. Όλοι περιμέναμε ότι το παιδί δεν θα έμενε ακίνητο. Μας εξέπληξε, όμως, διότι η υπομονή την οποία έδειξε δεν τη συναντάς ούτε σε μεγάλο άνθρωπο. Δεν θα ξεχάσω ποτέ το πόσο δυνατά έσφιγγε τα χέρια μου, ενώ το κρατούσα στην αγκαλιά μου κατά τη διάρκεια της επεμβάσεως. Είχαμε γίνει σχεδόν ένα σώμα.

Τέτοιες στιγμές αισθάνεσαι πόσο σημαντική και πολυδιάστατη είναι η βοήθεια που δίνεις αλλά και παίρνεις από το συνάνθρωπό σου. Ξαφνικά ένα μικρό παιδί έγινε ο δάσκαλος όλων μας. Υποκλινόμενοι στο κουράγιο του μαθητεύσαμε όλοι. Μέσα από το δικό του παράδειγμα, από τη δική του καρτερική συμπεριφορά διδαχθήκαμε. Από το μικρό μας φίλο πήραμε ένα αξιόμιμτο και μοναδικό παράδειγμα υπομονής για τις δικές μας δοκιμασίες. Μάθαμε πώς πρέπει να αντιμετωπίζουμε τις επισκέψεις του Θεού μέσα από τον πόνο και τη δοκιμασία.

Είναι πολλά τα μαθήματα ζωής που παίρνει κανείς όταν βρεθεί στον ιεραποστολικό αγρό, σίγουρα πολύ περισσότερα από αυτά που καλείται να δώσει. Η ταπεινή συμμετοχή μας στην προσπάθεια του ευαγγελισμού του κόσμου είναι τελικά μία ουσιαστική προσφορά στον ίδιο μας τον εαυτό. Οδοδείκτης της πορείας μας γίνεται η Θυσία του Σταυρού, η οποία σηματοδοτεί κάθε μας πράξη, κάθε μας σκέψη, κάθε μας βήμα, νοηματοδοτεί ολόκληρη τη ζωή μας.

Η οποιαδήποτε συμμετοχή μας στο ιεραποστολικό έργο είναι μικρή και άσφαλώς δέ μπορεί να συγκριθεί με την προσφορά των ανθρώπων που μόνιμα διακονούν τον συνάνθρωπο στις χώρες του λεγόμε-

νου Τρίτου Κόσμου, που αναμφίβολα από υλικής τουλάχιστον πλευράς έχουν ανάγκη από τη μεγαλύτερη δυνατή βοήθεια. Έλεήμων και Φιλάνθρωπος φυσικά είναι μόνο ο Θεός, ο Όποιος με την άπειρη αγάπη Του θεραπεύει και ενισχύει τους δοκιμαζόμενους λαούς στις παντοειδείς δοκιμασίες τους. Όλοι μας, διακονούντες και διακονούμενοι, αγωνιζόμαστε για το έλεος και τη χάρη του Χριστού, έχοντας πάντοτε στην καρδιά μας τον προτρεπτικό λόγο Του: *«Μακάριοι οι ελεήμονες ότι αυτοί έλεηθήσονται».*

Ιερομόναχος Πολύκαρπος

Ὁ ἑορτασμός ἐπετειακῶν γεγονότων στό Χόνγκ Κόνγκ

Τήν Κυριακή 23 Ὀκτωβρίου 2011, ἡ Μητρόπολη Χόνγκ Κόνγκ ἑόρτασε πανηγυρικά τή μνήμη τοῦ ἀποστόλου καί εὐαγγελιστῆ Λουκά, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ προστάτης καί ἑφορος τῆς Ὁρθόδοξης Κοινότητας τοῦ Χόνγκ Κόνγκ.

Τήν ἴδια ἡμέρα ἑορτάστηκαν οἱ ἐπέτειοι δύο σημαντικῶν γεγονότων τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πρώτη ἀφοροῦσε στή συμπλήρωση 25 ἐτῶν ἀπό τήν ἴδρυση τῆς πρώτης Ὁρθόδοξης Κοινότητας (1986-2011) καί ἡ δεύτερη στή συμπλήρωση 15 ἐτῶν ἀπό τήν ἴδρυση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χόνγκ Κόνγκ καί Ἰ. Ἀπ. Ἀνατολῆς (1996-2011).

Ἐπίκεντρο τῶν ἑορτασμῶν ἦταν ἡ θεία Λειτουργία, ἡ ὁποία τελέσθηκε προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Χόνγκ Κόνγκ κ. Νεκταρίου. Κατά τή διάρκεια τῆς ὁμιλίας του ὁ Σεβασμιώτατος, ἀφοῦ ἐπισήμανε τή σπουδαιότητα τῆς τελέσεως τοῦ Μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας στή ζωή τῶν πιστῶν, ἀναφέρθηκε στούς δύο ἰδιαίτερους σταθμούς τῆς ζωῆς τῆς τοπικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ὑπενθύμισε τούς χώρους στούς ὁποίους ἀρχικά στεγάστηκε ὁ Ναός τοῦ ἁγίου Λουκά, πού ἦταν κυρίως κατοικίες πιστῶν καί μέ συγκίνηση ἀναφέρθηκε στό ζῆλο καί τήν πίστη τους, καθώς καί στούς ἀγῶνες πού ἔδωσαν προκειμένου νά ἰδρυθεῖ ἡ πρώτη Κοινότητα.

Στό τέλος τῆς Λειτουργίας τελέσθηκε Ἀρτοκλασία ὑπέρ ὑγείας τῶν κληρικῶν καί λαϊκῶν τῆς Μητροπόλεως καί Τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν κεκοιμημένων μελῶν τῆς τοπικῆς Ὁρθόδοξης Κοινότητας. Κατά τή διάρκεια τῆς ἐκδήλωσης πού ἀκολούθησε, τιμήθηκε ὁ δωρητής τοῦ χώρου στόν ὁποῖο σήμερα στεγάζεται ὁ Ναός τοῦ ἁγίου

Λουκά καί τά Γραφεῖα τῆς Μητροπόλεως. Τιμήθηκαν, ἐπίσης, τά πρώτα μέλη τῆς Κοινότητας γιά τήν ἀνιδιοτελή συμβολή καί προσφορά τους στό ἐν γένει ἱεραποστολικό-ἐκκλησιαστικό ἔργο.

Σέ σύντομο χαιρετισμό του ὁ Ποιμενάρχης μας ἀναφέρθηκε στό ἔργο πού ἐπιτελεῖ ἡ Ἱερά Μητρόπολη μας, τό ὁποῖο στηρίζουν μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί τό ὑστέρημά τους οἱ φίλοι τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου.

Σήμερα μετά ἀπό δεκαπέντε χρόνια συνεχοῦς παρουσίας καί προσφορᾶς, ἡ Ἱερά Μητρόπολη ἔχει ἰδρύσει σαράντα ἐπτά Ὁρθόδοξες Κοινότητες σέ διά-

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χόνγκ Κόνγκ κ. Νεκτάριος καί Ὁρθόδοξοι πιστοί κατά τή διάρκεια τῆς θείας Λειτουργίας στόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Λουκά

φορες χώρες τῆς νοτιοανατολικῆς Ἀσίας, δύο ἱερές μονές, μία στίς Φιλιππίνες καί μία στήν Ἰνδονησία, ἕνα νοσοκομεῖο στήν Ἰνδονησία, ὀκτώ ἰατρεῖα στήν Ἰνδία, ἕνα ὀρφανοτροφεῖο θηπλῶν στήν Ἰνδία, τρία ἄλλα στήν Ἰνδονησία, εἴκοσι σχολεῖα ὀθλων τῶν βαθμίδων στήν Ἰνδία, Ἰνδονησία καί τίς Φιλιππίνες. Τριάντα δύο ἰθαγενεῖς κληρικοί ἐξυπηρετοῦν τίς λειτουργικές ἀνάγκες καί κηρύττουν τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ σέ εἴκοσι τρεῖς χώρες τῆς νοτιοανατολικῆς Ἀσίας.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Χόνγκ Κόνγκ

Έχοντας τή συγκατάθεση καί τή Σεπτή εὐλογία τῆς Α.Θ.Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί Πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου τοῦ Β΄, τήν Κυριακή 25^η Σεπτεμβρίου 2011, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰσίδωρος κ. Γεώργιος, συνοδευόμενος ἀπό τόν Πρωτοσύγκελλο π. Ἰσιδώρο Σαλάκο, τέλεσε τήν εἰς πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ Ἀφρικανοῦ διακόνου

« Ἡ θεία Χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα... »
σιγμιότυπο ἀπό τή χειροτονία

π. Εὐλογίου Adade. Τόν π. Εὐλόγιο εἶχε εἰσαγάγει στίς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου τόν Μάιο τοῦ 2010 ὁ τότε Μητροπολίτης Ἰσίδωρος κ. Γεώργιος καί νῦν Ἰωαννουπόλεως καί Πρετορίας κ. Δαρμασκνός.

Ὁ νέος πρεσβύτερος πραγματοποιεῖ μεταπτυχιακές σπουδές στό Πανεπιστήμιο τῆς Σορβόννης κι ἔτσι ἡ χειροτονία του, κατόπιν σχετικῆς ἄδειας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γαλλίας κ. Ἐμμανουήλ, ἔγινε στόν περικαλλή Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἁγίου Στεφάνου στό Παρίσι μέ τήν παρουσία τοῦ Πρωτοσυγκελλοῦ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας π. Ἀρσενίου Καρδαμάκη.

Κατά τήν προσφώνησή του ὁ π. Εὐλόγιο, μέ ἐμφανή συγκίνηση, εὐχαρίστησε τόν Πανάγαθο Τριαδικό Θεό πού τόν ἀξίωσε νά γνωρίσει τήν Ὁρθόδοξη πίστη καί νά ἀφιερῶσει ὀλοκληρωτικά τή ζωή του στή διακονία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ στήν Ἀφρική. Ἐξέφρασε ὀλόθερμες εὐχαριστίες πρὸς τό τίμιο πρόσωπο τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, ἀλλῆ καί τοῦ Ἐπισκόπου του κ. Γεωργίου, ὁ ὁποῖος ἀπό τήν ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς του στήν Ἱερά Μητρόπολη Ἰσίδωρος τόν περιέβαλε μέ αἰσθήματα πατρικῆς ἀγάπης καί πολλῆς στοργῆς. Ἐπίσης, εὐχαρίστησε ἀπό καρδιάς τόν ἐπίχωρο Μητροπολίτη, Σεβ. κ. Ἐμμανουήλ καί τόν Πρωτοσύγκελλο του π. Ἀρσένιο γιά τίς παντοειδεῖς εὐεργεσίες πρὸς τό πρόσωπό του κατά τή διάρκεια τῆς παραμονῆς του στή Γαλλία.

Χειροτονία νέου Πρεσβυτέρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰσίδωρος

Ἀντιφωνώντας ὁ Μητροπολίτης Ἰσίδωρος κ. Γεώργιος τόνισε στόν χειροτονούμενο ὅτι τό Πατριαρχεῖο περιμένει ὅταν ὀλοκληρώσει ἐπιτυχῶς τίς σπουδές του νά ἐπιστρέψει στήν ἰδιαίτερη πατρίδα του, προκειμένου νά συνδράμει τό ἱεραποστολικό ἔργο στή Γκάνα, στήν Ἀκτή Ἐλεφαντοστοῦν, στή Μπουρκίνα Φάσο καί στό Μάλι, ὅπου οἱ πιστοί ἔχουν τήν ἀνάγκη τῆς ἀγάπης καί τῆς συμπαράστασης τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπευθυνόμενος στό πολυπληθές ἐκκλησίασμα, ἀφοῦ ἀναφέρθηκε στό πολυπλευρο ἔργο τῆς Μητέρας Ἐκκλησίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀλλῆ καί συγκεκριμένα στό Σεπτό πρόσωπο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, ἔκανε κοινῶνους τοὺς πιστοὺς τῶν πολλῶν προβλημάτων πού ἀντιμετωπίζουν οἱ Ἀφρικανοὶ ἀδελφοί μας καί ζήτησε τήν προσευχητική συμπαράστασή τους στό ἱεραποστολικό ἔργο πού ἐπιτελεῖται σέ ὀλοκληρῆ τήν ἀφρικανική Ἠπειρο.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Ἰσίδωρος

Εἶναι, ὄντως, τὰ γεγονότα τῆς Ἱεραποστολῆς τόσο ἀποκαλυπτικά, πού ἀναγκάζεται κανείς νά εὐχαριστεῖ καί νά δοξολογεῖ αὐθόρμητα καί ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τόν Κύριο. Μπροστά στή μυστηριακή αὐτή συμμετοχή καί συμπόρευση, διαδραματίζεται ἡ μεγαλύτερη σκηνή τῆς σύγχρονης πορείας τῆς ἀνθρωπότητας. Μπορεῖ, λόγῳ τῆς ἀδυναμίας τῆς ἀνθρώπινης ἀτέλειας, νά μή δίνεται ἡ δέουσα προσοχή καί νά μή συλλημβάνεται, εὐκόη, ἡ ἰδέα τῆς θείας συνεργίας στήν ἐξάπλωση καί ἐδραίωση τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως καί παράδοσης στίς μέρες μας. Κι ὅμως, ὅσο κι ἂν ἀγνοεῖται αὐτή ἡ πραγματικότητα, πού ὄντως ὑπάρχει, τόσο συντελεῖται μέ τήν εὐλογία καί τή χάρη τοῦ Θεοῦ. Τόσο τό ἔργο τοῦ Κυρίου, μέ τήν ἄμεση καί δυναμική παρουσία καί τήν ἔντονη ἐνέργειά Του, συστηματικά συμπληρώνει καί ἐκπληρώνει τό θεῖο σχέδιο τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

Μιά μέρα, κι ἐνῶ βρισκόμουν ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου μου, ἔκλεισα τά μάτια καί ἄφησα τόν ἑαυτό μου νά συγκεντρωθεῖ, γιά νά μπορέσω νά ἀπολαύσω καλυτέρα τούς ἦχους, τίς φωνές καί τίς διάφορες διαλέκτους τῶν ἀνθρώπων, πού δοξολογοῦσαν, ἐν τυμπάνῳ καί χορῳ, ἐκείνη ἀκριβῶς τήν εὐλογημένη ὥρα τό αἰώνιο Ὅνομα τοῦ Μεγάλου Ἀρχιτέκτονα καί Δημιουργοῦ Θεοῦ.

Γράφονται τόσα καί λέγονται τόσα πολλὰ γιά τή σημερινή πορεία καί γιά τήν ἐσωτερική ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας στό χῶρο τῆς ἱεραποστολῆς. Ἐπειδή ὁ Θεός μέ εὐλόγησε τά τελευταῖα τριάντα χρόνια νά Τόν ὑπηρετῶ ἐδῶ στήν Κένυα, νά προσφέρω τήν ταπεινή μου διακονία, θέλησα νά μὴν ἀφήσω νά περάσει ἀπαρατήρητος αὐτός ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο οἱ φωνές τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἀφρικῆς ὑμνοῦν τόν Θεό καί προσεύχονται.

Σέ κάθε ἀκολουθία, ἀκόμα κι ὅταν ὑπάρχουν λίγα ἄτομα, συνθέτουν μιά ἁρμονική καί τέλεια χορωδία πού νομίζει κανείς ὅτι μέ τούς ἦχους καί τίς τόσο ὡραίες φωνές τους κατεβάζουν τόν οὐρανό στή γῆ. Γι' αὐτό οἱ ἀκολουθίες, ὅσο μακρές κι ἂν εἶναι, δέν κουράζουν καί τό αἶσθημα αὐτό τῆς ἁρμονικότητας σέ ἀνασυγκροτεῖ καί σέ ἐπανασυνδέει μέ τό θεῖο, φέρνει τό ἀγγελικό καί τό κάνει ἕνα μέ τό ἀνθρώπινο.

Φέρνω στή σκέψη μου τίς πρῶτες μέρες πρὶν τριάντα χρόνια, ὅταν ἄνοιξε ἡ Πατριαρχική Σχολή μας. Καμία συγκεκριμένη μουσική συγκρότηση δέν ὑπῆρχε. Κι ὅμως μέσα σέ λίγο μόνο χρόνο μέ μερικά μαθήματα, μέ μιά μικρή προσπάθεια, ἔβλεπε κανείς πόσο ζωντανή κι αὐθόρμητη ἦταν ἡ ἀπόδοση.

Δέν χρειάστηκαν πολλὰ μαθήματα καί κατάφεραν οἱ πρῶτοι ἐκεῖνοι ἱεροσπουδαστές καί σέ χρόνο πραγματικά ρεκόρ νά συμμετέχουν ψάλλοντας στή θεία Λειτουργία καί μέ τίς τόσο θαυμάσιες φωνές τους –κάτι πού οὔτε στούς δικούς μας ναούς μέ ἄριστους μουσικούς καί μέ τέλειες γνώσεις συμβαίνει– νά ἀποδίδουν καλυτέρα τό περιεχόμενο, τό ρυθμό καί τή μελωδία. Γι' αὐτό πολλές φορές ψιθύριζα: « ὦ! αὐτές οἱ ἀγγελικές φωνές, πόσο προνομιοῦχες καί πλούσιες εἶναι στό χάρισμα τῆς σύνθεσης, ὥστε νά μποροῦν νά ἀπολαμβάνουν αὐτή τήν τόσο εὐλογημένη στιγμή».

Ὅταν ψέλλουν ἢ ὅταν τραγουδοῦν οἱ Ἀφρικανοί νιώθω ἔντονα τήν ἀνάγκη νά εὐχαριστῶ τόν Θεό, ὁ Ὅποιος τούς ἔχει προικίσει μέ αὐτές τίς θαυμάσιες φωνές. Ἐκεῖ βλῆπεῖς τήν ἄκρα συγκατάβαση τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ καί τῆς πλοῦσιας κι εὐλογημένης παρουσίας Του, μέσα στή ζωή τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἀφρικανικῆς Ἠπείρου.

Ὅταν τραγουδοῦν, ὅταν ψέλλουν, χαίρονται οἱ ἄγγελοι. Τήν ἴδια ὥρα οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ σμίγουν μέ τούς γήινους ἀγγέλους τῆς

Ἄφρικῆς καί ἀπό κοινοῦ ὕμνοῦν καί δοξάζουν τόν Θεό. Ἔχουν αὐτό τό ἰδιαίτερο χαρακτηριστικό: ξέχουν νά ὕμνοῦν καί νά δοξολογοῦν τόν Θεό μ' ἓνα δικό τους, νομίζω, ξεχωριστό τρόπο. Εἶναι ὅλες οἱ φωνές τῶν Ἄφρικανῶν ἀδελφῶν μας, φωνές καθαρές, πού ὅταν τίς ἀκοῦς τότε ἀφήνεις μακριά τήν καθημερινότητα τῆς ζωῆς καί μέ τούς ὕμνους καί τίς δοξολογίες πρὸς τόν Ὑψιστο σέ παίρνουν στόν

αἶσθημα ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Θεός κατεβαίνει στή γῆ, ὅτι τὰ ἐπουράνια σμίγουν μέ τὰ γήινα. Οὐρανός καί γῆ γίνονται ἓνα. Γι' αὐτό καί δέν μπορῶ, σάν πνευματικός πατέρας, νά ἀδιαφορήσω μπροστά σ' αὐτό τό ἐξαιρετο φαινόμενο.

Δέν θά παύσω νά χαίρομαι καί νά ἰλέω: ὦ! αὐτές οἱ φωνές! Οἱ φωνές αὐτῶν τῶν ἐπίγειων ἀγγέλων, πού γνωρίζουν νά ὕμνοῦν καρδιακά τόν Πλάστη καί

Ἄφρικανοὶ ἱεροψάλτες πηλασιῶνουν τό ἀναλόγιο κατά τήν ὥρα τῆς Λατρείας

ὄμορφο δικό τους κόσμο καί ἀπευθείας σέ φέρνουν κοντά Του.

ὦ! Θεέ μου, τί μελωδίες! Τί ἦχος ἀρμονικός καί σταθερός! Πόσο ὁ Θεός προίκισε τόν ἄνθρωπο μέ τό χάρισμα τῆς πλήρους μουσικῆς αὐτῆς κοινωνίας, πού ἀνεβάζει στά ἐπουράνια, ἐνώνει καί συνθέτει αὐτό τό μεγαλεῖο τῆς θείας δημιουργίας!

Οἱ Ἄφρικανοὶ δέν κουράζονται νά τραγουδοῦν, νά χορεύουν καί νά ψάλλουν. Ἡ συνεχῆς αὐτή ἡχητική πληρότητα ἐκπληρώνει μιὰ ἱερῆ ἀποστολή: δημιουργεῖ μέσα στίς ψυχές αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, πού ἀκούουν καί αὐτῶν πού συμμετέχουν, τό

τό μεγαλεῖο τῆς δόξας Του. Ὅταν ἀφήνουν νά βγαίνουν οἱ φωνές τῆς προσευχῆς τους μέσα ἀπό τὰ βάρθρα τῆς ψυχῆς τους, ὁ Κύριος τοῦς ἀκούει, τοῦς δέχεται καί τοῦς στηρίζει στίς πολλῆς δυσκολίες πού καθοῦνται νά ἀντιμετωπίσουν. Πράγματι, ὁ χορός καί τό τραγούδι εἶναι κομμάτι τῆς ζωῆς τοῦ Ἄφρικανοῦ. Ποτέ καί κανένας δέ θά μπορέσει νά σταματήσει αὐτές τίς συνθήειές τους, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν βασικά γνωρίσματα τῆς ἰδιοσυγκρασίας τους, μέσα ἀπό τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν μέ μοναδικό τρόπο τή δοξολογία τους στό πρόσωπο τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

† Ὁ Κέννας Μακάριος

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Όταν βρεθεί κανείς σε κάποια χώρα της 'Αφρικής, με σκοπό να μεταφέρει την 'Ορθόδοξη πίστη, είναι απόλυτη ανάγκη να διαθέσει πολύ χρόνο και μεγάλη υπομονή πρώτα να προσεγγίσει αυτούς τους ανθρώπους με σκοπό να τους γνωρίσει καλά και ύστερα να μεταφέρει τα σωτήρια μηνύματα του Ευαγγελίου. Όσο πιο πολύ τους γνωρίζει κανείς τόσο περισσότερο τους προσεγγίζει, τους κατανοεί και η προσφορά του βρίσκει εύφορο έδαφος και μπορεί να καρποφορήσει.

Για μία τέτοια προσέγγιση θα πρέπει να είναι κανείς έτοιμος να αντιμετωπίσει απρόσμενες καταστάσεις και αποκαλύψεις που θα τον εκπλήξουν και κυρίως να είναι έτοιμος να βγει από τα δικά του βιώματα και τά καλούπια της ζωής του.

Τό πρώτο που θα συναντήσει είναι ο έντελώς διαφορετικός πολιτισμός τους, η παραδοσιακή ζωή τους γενικά. Τώρα οι άνθρωποι, στην Κένυα για παράδειγμα, βρίσκονται στο μεταίχμιο της παλιάς παραδοσιακής ζωής τους και του «πολιτισμού» που έρχεται απ' έξω.

Στό παρελθόν κάθε γκρούπ ανήκε σε μία φυλή και είχε τις αξίες και τις αρχές που η φυλή τους καθόριζε. Τώρα όλα αυτά χάνονται λόγω της τεχνολογίας και της ανώνυμης ζωής στη μεγαλούπολη. Η ταχύτητα της αλλαγής είναι ιλιγγιώδης και, χωρίς υπερβολή, αφήνει τους ανθρώπους ζαλισμένους... Τό αυτοκίνητο πάει σχεδόν παντού, έστω και αν οι δρόμοι είναι υποτυπώδεις. Τό ράδιο, η τηλεόραση και κάθε σύγχρονη τεχνολογία έχει μπει πιά στη ζωή τους, έστω και αν τό κόστος είναι μεγάλο. Οι ξένοι μπήκαν πολύ γρήγορα στην καλύβα τους και άλλαξαν ραγδαία τη ζωή τους. Η εκπαίδευση γενικεύεται, έστω και αν απαιτεί μεγάλες θυσίες που οικονομικά

απομυζούν την οικογένεια και αλλιάζουν τη δομή και τον ρυθμό της ζωής της.

Ό άνδρας είναι στην πόλη κάνοντας οποιαδήποτε δουλειά για να εξασφαλίσει τά υψηλά δίδακτρα των παιδιών του, και η γυναίκα με τά παιδιά ζούν στο χωριό. Από την παραδοσιακή αγροτική οικονομία στην έπαρχία βρίσκονται τώρα στην πόλη και σε βιομηχανικές περιοχές με άθλιες συνθήκες ζωής, και εισπράττουν τις συνέπειες μιάς τόσο

ριζικής αλλαγής. Γενικά οι Κενυάτες είναι λαός βασικά ριζωμένος στις παραδόσεις του και η απότομη απομάκρυνσή τους απ' αυτές δημιουργεί πάρα πολλά προβλήματα, φέρνει ριζική αναστάτωση.

Αξίζει να γνωρίσει κανείς τους βαθιά ριζωμένους στη ζωή τους θεσμούς και να προσπαθήσει να κατανοήσει όσο γίνεται περισσότερο τους ανθρώπους αυτούς και τά βιώματά τους. Ό οικογενειακός θεσμός, για παράδειγμα, έχει άλλο νόημα και άλλες διαστάσεις απ' αυτά που έμεις γνωρίζουμε και ζούμε στον τόπο μας.

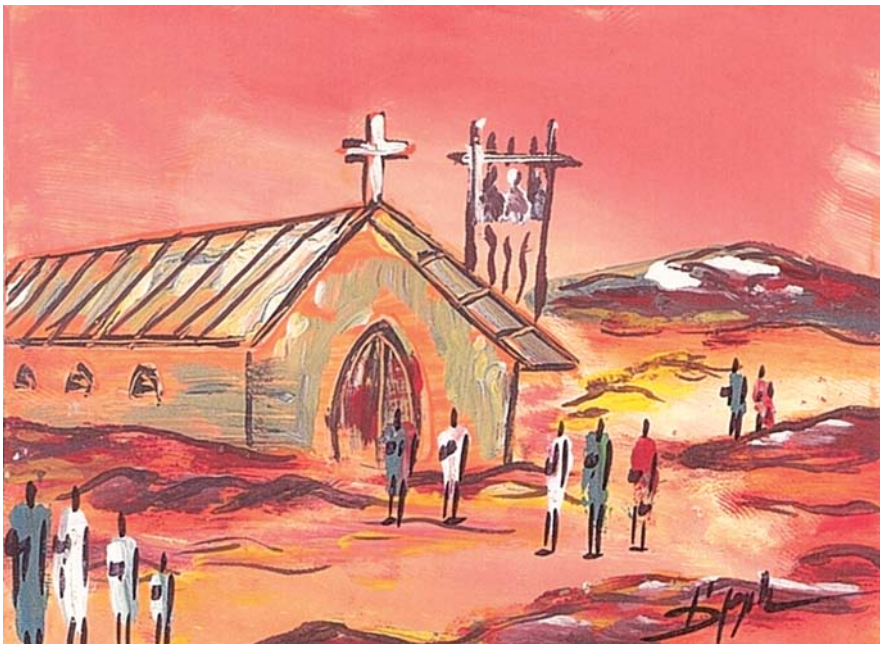
Για τους 'Αφρικανούς οικογένεια δέν σημαίνει πατέρας, μητέρα, παιδιά –τό γνωστό τρίπτυχο για τον θεσμό της οικογένειας– αλλά πατέρας, μητέρες, δεκάδες(!) παιδιά. Πολυγαμικός είναι μόνο ο άνδρας· μπορεί να έχει όσες γυναίκες θέλει. Τώρα βέβαια άρχισε να μειώνεται ο αριθμός των γυναικών ενός άνδρα μόνο για λόγους οικονομικούς. Η παράδοση λέει ότι ο άνδρας μπορεί να πάρει όσες γυναίκες θέλει, η γυναίκα όμως μόνο έναν άνδρα. Στην Κένυα σπανιότατα ένας άνδρας είναι μονογαμικός. Η δεύτερη, τρίτη κ.λπ. γυναίκα δέν είναι παράνομες καταστάσεις (μοικεία) αλλά νόμιμες και κάτι που δίνει αξία στον άνδρα, κυρίως γιατί μπορεί να έχει πολλή παιδιά. Δέν είναι εύκολο για έναν μή 'Αφρικανό να καταλάβει τί σημαίνει άτεκνία για έναν άνδρα, αλλά και

Έμπειρίες από μιά μακρόχρονη παραμονή σε χώρα της 'Αφρικής

για μία γυναίκα. Ἡ χειρότερη περίπτωση καί για τούς δύο εἶναι νά μὴν ἔχουν παιδιά. Αυτό θεωρεῖται τιμωρία ἀπό τόν Θεό καί μεγάλη ντροπή στήν κοινωνία.

Ὁ ἄνδρας γιά νά παντρευτεῖ πρέπει νά δώσει «προίκα» (χρήματα ἢ ζῶα) στόν πατέρα τῆς κοπέλας πού θά πάρει. Ἀκριβῶς γι' αὐτό ἕνας πατέρας δέν σεναχωρεῖται πού ἔχει πολλή κορίτσια. Ἀντίθετα βιάζεται νά μεγαλώσουν (14-15 χρόνων) γιά νά τά δώσει σέ κάποιον ἄνδρα ἀπό τόν ὁποῖο θά πάρει 2 ἢ 3 ἀγελάδες ἢ χρήματα καί ἔτσι θά αὐξήσει τήν περιουσία του. Τά ἀγόρια πρέπει νά δουλεύουν στά κτήματα τοῦ πατέρα τους γιά νά βγάλουν τά χρήματα τῆς «προίκας».

Ἄν ἕνας νέος δέν πληρώσει τούς γονεῖς τῆς κοπέ-

λας πού παίρνει, οἱ γονεῖς τῆς θά προσβάλουν τό γάμο καί θά πάρουν πίσω τήν κόρη τους. Ὁ θρησκευτικός γάμος δέν τούς ἐμποδίζει νά ἐνεργήσουν κατ' αὐτόν τόν τρόπο, ἔστω καί ἄν εἶναι καί οἱ ἴδιοι Χριστιανοί. Ἡ φυλή καί οἱ παραδόσεις τους ἔχουν τόσο μεγάλη ἰσχύ πού τούς εἶναι δύσκολο νά τίς παραβλέψουν.

Τό πιστοποιητικό τοῦ γάμου τό πᾶνε στήν τοπική διοίκηση γιά σφραγίδα, ἀφοῦ πληρώσουν τά «νόμιμα» καί τότε μόνο τό ζευγάρι εἶναι παντρεμένο καί οἱ γονεῖς δέν μποροῦν νά πάρουν πίσω τήν κόρη τους. Ἡ παράδοση εἶναι ἰσχυρότερη ἀπό κάθε νόμο. Αὐτή

καταδικάζει τόν ἄνδρα χαρακτηρίζοντάς τον ἀνίκανο ὅταν φτάσουν οἱ γονεῖς νά τοῦ πάρουν τή γυναίκα ἐπειδή δέν μπορεῖ νά πληρώσει.

Ἀξίζει νά ἀναφερθοῦμε, ἔστω «ἐν συντομίᾳ» στήν Ἀφρικανή γυναίκα, ἡ ὁποία ἀποκτᾷ προσωπικότητα ὅταν ὁ ἄνδρας τήν «ἀγοράσει». Τότε ἀνήκει σέ κάποιον ἄνδρα καί ἔτσι ἔχει ἀξία. Ἡ ζωή τῆς εἶναι γεμάτη δράση καί δυναμισμό γιά νά δείξει ὅτι ἀξίζει τά λεφτά πού ἔδωσε ὁ ἄνδρας τῆς γι' αὐτή. Ὁ δυναμισμός τῆς ἀπό δῶ καί πέρα εἶναι μοναδικός. Γίνεται «κυρία» καί τοῦ «ἀφέντη» τῆς. «Ἄξιζα... καί μέ πῆρες! Γιά νά μέ πληρώσεις ἔχω ἀξία, ἔχω τιμή, ἔχω ἰκανότητες... Εἶμαι κάτι σπουδαῖο!».

Ἡ μάνα γεννάει πολλή παιδιά –ἔτσι φαίνεται ἡ ἀξία τῆς– γιά νά πολεμήσει τή θνησιμότητα. Πολυγαμικός ἢ ὄχι ὁ ἄνδρας τῆς τήν ἀφήνει μόνη νά γεννήσει καί νά μεγαλώσει τά παιδιά. Αὐτή εἶναι ἀπόλυτα ὑπεύθυνη γιά τά παιδιά τῆς. Κατά τή νοοτροπία τους τά παιδιά εἶναι τῆς Μάνας! Πολύ συνηθισμένο θέαμα καί σήμερα, ἡ μητέρα μέ δεμένο παιδί στήν πλάτη τῆς – τό ἔχει τό παιδί στήν πλάτη τῆς ἀκόμα καί ὅταν δουλεύει στό σπίτι ἢ στό κτήμα.

Τά παιδιά, γενικά ἔχουν ἀνεση στίς σχέσεις τους μέ τούς μεγάλους. Εἶναι ἀνεξάρτητα ἀπό τή γονεϊκή παρουσία καί χορτασμένα ἀπό τή μητρική φροντίδα. Δείχνουν νά εἶναι σίγουρα γιά

τήν ἀγάπη τῆς μάνας τους. Οἱ μάνες δέν ἀσχολοῦνται ἀρρωστημένα μέ τή φροντίδα τῶν παιδιῶν τους. Ἐνῶ θυσιάζονται γιά τή ζωή, τό καλό μεγάλωμά τους καί τή μόρφωσή τους, δέν τό δείχνουν στά παιδιά, οὔτε τούς κυνηγαί τό ἄγχος πού σίγουρα εἶναι φρούτο τοῦ πολιτισμοῦ.

Πλησιάζοντας τούς ἀνθρώπους στήν Κένυα, γνωρίζεις ἀμέσως ἕναν ἄλλο βαθύ καί ἰσχυρό θεσμό· τή θρησκευτική τους ζωή. Ὅλοι τους εἶναι βαθιά θρησκευόμενοι ἄνθρωποι. Οἱ παραδόσεις τους εἶναι δεμένες μέ τή θρησκευτική πίστη τους. Ἀπό πολλοῦς

αιώνας ή πίστη στο 'Υπέρτατο' Όν και ή λατρεία του ήταν ή μόνη και κεντρική έκφρασή τους. Όθες οι τέχνες τους έχουν θρησκευτικό χαρακτήρα: μουσική, γλυπτική, χορός κ.λπ. Η θρησκεία υπήρξε κοινωνικός πόλος και μοναδική, αρχικά, άφορμή ανάπτυξης της κοινωνίας τους.

Ό πολιτισμός από την Εύρωπη ήρθε στην Άφρική «ντυμένος θρησκευτικά». Έτσι Χριστιανισμός και πολιτισμός δέθηκαν από την αρχή και ό ένας έγινε στήριγμα του άλλου. Οι κατακτητές χρησιμοποιούσαν τον Χριστιανισμό και ό Χριστιανισμός χρησιμοποιεί –δυστυχώς– τον πολιτισμό σαν μέσο για την εξάπλωσή του. Δέν αφήνει δηλ. τον πολιτισμό, την πρόοδο, την κοινωνική φροντίδα να έρθει σαν αποτέλεσμα, σαν συνέπεια της έπιρροής του. Δυστυχώς αρχίζει από κεί και τίς περισσότερες φορές σταματάει εκεί. Ρίχνει τό μεγαλύτερο κέντρο βάρους στην όργάνωση, την πολιτιστική άνοδο των ανθρώπων, την κοινωνικοποίησή τους και τους αφήνει από κεί και πέρα να τά βγάλουν πέρα μόνοι τους μέσα σ' έναν ξένο, γι' αυτούς, και παραλληλαγμένο κόσμο, έναν κόσμο που δέν είναι δημιούργημά τους, αλλά ξενόφερτο κατασκεύασμα.

Έτσι φτάνει ή στιγμή που νιώθουν να φεύγει τό έδαφος κάτω από τά πόδια τους, να χάνουν τίς ρίζες τους και να αίωρούνται άνερμάτιστοι. Αυτό είναι ένα γεγονός που πρέπει πάντα να προβληματίζει τους Χριστιανούς που θέλουν να μεταδώσουν την όρθόδοξη πίστη. Ό προβληματισμός να καταλήγει στην κατανόηση αυτών των ανθρώπων ώστε ή προσφορά, αν είναι γνήσια, να καρποφορήσει.

Σήμερα στην Κένυα τό μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων είναι Χριστιανοί. Άπ' αυτούς ένα πολύ μικρό ποσοστό είναι Όρθόδοξοι. Γεγονός είναι ότι έντυπωσιάζονται με την Όρθόδοξη θεία Λατρεία. Τό

τελετουργικό της ταιριάζει πολύ περισσότερο στην ψυχοσύνθεσή τους. Καντήλια, εικόνες, άμφια, λαμπάδες, προσκύνημα, τυπικό άκολουθιών, βρίσκουν βαθιά άπήχηση μέσα τους. Έχουν πολλή ρωμαιοκαθολικά και προτεσταντικά κατάλοιπα στη λατρεία. Είναι έντονα έπηρεασμένοι και στίς σκέψεις τους. Βλέπεις όμως ότι αυτός ό τρόπος σκέψης και ένεργειας δέν τους ταιριάζει. Δέν τους πάει να φέρονται έγκεφαλικά, να ένεργούν με σύστημα αυστηρά προκαθορισμένο. Είναι πιο αυθόρμητοι και άνεπιτήδευτοι. Η Δυτική θρησκευτική νοοτροπία πελεκάει την πρωτοβουλία και την έκδηλωτικότητα τους. Τους βάζει καλούπια, τους φοράει –κυριολεκτικά και μεταφορικά– «καπέλα», παπούτσια, ρούχα. Τους δίνει ένα ξένο και άγνωστο μέχρι τώρα ντύμα...

Περνούν όμως τά χρόνια και αυτή ή νοοτροπία δρᾶ καταλυτικά και μορφοποιεί την παράδοσή τους κατά τά ξένα πρότυπα και αλλιάζει την προσωπικότητά τους. Είναι, λοιπόν, ζωτική ανάγκη για έναν Όρθόδοξο Χριστιανό, ζώντας ανάμεσα σ' αυτούς τους ανθρώπους, πρώτον να φροντίσει έπίμονα να τους γνωρίσει καλά και να μην σπεύσει να άπορρίψει ό,τι για τον ίδιο είναι άγνωστο και άκατανόητο. Γιατί άπορρίπτοντας τίς παραδόσεις τους, άπορρίπτει τους ίδιους. Δημιουργεί χάσμα τεράστιο που δύσκολα ή ποτέ δέν γεφυρώνεται πραγματικά και οι ίδιοι όχι μόνο δέν αλληλάζουν, αλλά ούτε καν βελτιώνονται, άντιστέκονται σθεναρά και πολεμούν έντονα αυτούς που τους άπορρίπτουν. Και δεύτερον να μην έπιδιώκει να μεταδώσει μηνύματα πίστης ντυμένα με τά προσωπικά του έθνικά βιώματα, αλλά όλα να προσαρμόζονται στα δικά τους παραδοσιακά βιώματα χωρίς να καταλύονται, ούτε στο ελάχιστο, οι αρχές της πίστης της Όρθόδοξης Έκκλησίας.

Ε. Γ.

«τῶν δέ μαθητῶν καθὼς ἔμπορευτο τις ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς... ἀδελφοῖς»

(Πράξ. ια΄ 29)

Ἄπό 1-7-2011 ἕως 30-9-2011 προσεφέρθησαν στό Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τά παρακάτω χρηματικά ποσά γιά τό Ἱεραποστολικό ἔργο ἀπό τοῦς:

Morfonios N. 35,27 • Nikolaou P. 150,88 • Trizis C. 250 • Vlachos E. 109,39 • Vlachos B. & D. 176,33 • Ἀγαθοπούλου Ἀ. 50 • Ἀγγελίνα Μ. 200 • Ἀγγελίνα Π. 300 • Ἀηδονίδου Β. 30 • Ἀθαβάνου Β. 60 • Ἀθικᾶκο Γ. 206,39 • Ἀθιμπέρτη Ἀ. 300 • Ἀμνατιδίη Δ. 20 • Ἀναστασιάδη Π. 300 • Ἀνδριανοῦ Χ. 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5125) 1.300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5113) 2.250 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4427) 500 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4269, 5252) 140 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4823, 5074) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4389) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5277, 5279) 1.500 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4378) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4709) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4408) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5280, 5282) 3.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5152) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5259) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4561) 500 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4996) 150 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 247) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4255) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5151) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4294, 5217) 380 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5128, 5148) 250 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4399) 75 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5119) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5116) 144,65 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5115) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5042) 55 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4831) 120 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4828) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4827) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4813) 5 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4425) 20 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 248) 85 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4139) 100 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 313) 70 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4170) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4776) 95 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4587) 500 • Ἀποστόλου Ἀ. 615 • Ἀραπατζῆ Δ. 20 • Ἀρβαντιδίδου Α. 150 • Ἀργέντο Κ. 50 • Ἀργυριάδου Β. 60 • Ἀρμπῆ Ε. 18 • Ἀσημάκη Κ. 65 • Βακαδάρη Ἰ. 150 • Βαθλιανᾶτο Σ. 50 • Βαθωμένου Β. 40 • Βαρούτα Ἰ. 75 • Βασιλειάδη Π. 30 • Βασιλοπούλου Σ. 120 • Βαφειάδη Β. 25 • Βαῖνᾶ Γ. 300 • Βέττα Γ. 90 • Βιζένο Γ. & Ἀ. 30 • Βιοθᾶκη Ἐ. 5 • Βηλασόπουλο Γ. 80 • Βηλάχο Δ. 50 • Βογιατζιδάκη Μ. 50 • Βογιατζόγλου Ἐ. 35 • Βοθλονάκη Ἐ. 60 • Βουκυκλήρη Σ. 30 • Βούλη Μ. 50 • Βούληκα Π. 50 • Βυτανιώτη Ἀ. 30 • Γαβριήλ Μ. 65 • Γανωτῆ Κ. 50 • Γεωργιάδη Φ. 30 • Γεωργιάδου Κ. 15 • Γεωργίου Ἰ. 200 • Γεωργίου Π. 50 • Γεωργοῦλα Ε. 390 • Γιαλαμᾶ Μ. 500 • Γιαννέλου Ἡ. 100 • Γιαννίση Γ. 1.000 • Γιαφέντη Κ. 65 • Γκανασοῦλη Τ. 69 • Γκατζώνη Ἀ. 30 • Γκατζούρα Ἀ. 20 • Γραμματικοῦ Ἀ. 100 • Γυαλίστρα Δ. 150 • Δαβουδάνη Θ. 10 • Δαμιανό Ἀ. 50 • Δελλῆ Ν. 50 • Δέλιτσου Ἰ. 30 • Δεμενόπουλο Ν. 65 • Δεμέστιχα Π. 40 • Δημητρακοπούλου Ἀ. 30 • Δημητρίου Ν. 20 • Δημούλα Χ. 50 • Δραγάτη Σ. 390 • Δρακουλάκη Μ. 50 • Δριμῆ Ἀ. 70 • Δρόσο Λ. 70 • Δρόσο Σ. 30 • Ἐρρίπη Κ. 10 • Εὐαγγελῆτου Β. 50 • Εὐθυμίου Ο. 40 • Ζαλακώσα Β. 1.000 • Ζηλιανᾶκη Ἐ. 50 • Ζουναρέλη Β. 50 • Ζυμπιρικάκη Ἀ. 5 • Ἠλία Α. 10 • Ἠλιοπούλου Γ. 50 • Ἡσυχαστήριο «Οἱ Ἅγ. Θεόδωροι» 60 • Θεοδοσιάδη Ε. 70 • Θεοδωράκη Φ. 50 • Θεοδωρακοπούλου Ε. 20 • Θεοχάρη Ε. 50 • Ἰσαρη Ἰ. 75 • Ἰσταυριόγλου Ἀ. 50 • Καββούρη Ἰ. 700 • Καγκιλήρη Ἀ. 200 • Κακαράτζα Ἀ. 30 • Κακκαβᾶ Β. 20 • Καλληῖα Γ. Φ. 30 • Καμπεζίδη Ἀ. 20 • Καντιδάκη Ἰ. 90 • Καπελιώτη Μ. 80 • Καπέλου Τ. 50 • Καραγιάννη Κ. 350 • Καραδάλη Σ. 100 • Καραμανλή Μ. 50 • Καρανάτση Γ. 50 • Καραολᾶνη Κ. 100 • Καταπόδη Ἰ. 20 • Καφετζοπούλου Ἐ. 130 • Κεκάκη Μ. 15 • Κηπαυτή Β. 20 • Κληρονόμο Ἰ. 100 • Κοκλιώτη Χ. 200 • Κορακιανίτου Ἀ. 400 • Κορίκη Μ. 50 • Κορολόγου Μ. 70 • Κοσκιέρη Η. Θ. 30 • Κουβέλα Δ. 20 • Κούγια Α. 20 • Κουλοπούλου Ἐ. 300 • Κουντούρη Γ. 100 • Κουπαράνη Σ. 100 • Κουρεϊλίδου Ἐ. 20 • Κουρῆ Ε. 1.000 • Κουτόνια Π. 100 • Κουτσαυτάκη Μ. 20 • Κουτσογιάννη Δ. 100 • Κουτσούρη Γ. 50 • Κρενδηρόπουλο Γ. 150 • Κρίτσα Σ. 50 • Κυπριωτάκη Κ. 100 • Κυριαζόπουλο Σ. 200 • Κυριακοῦ Ἰ. 95 • Κωνσταντοπούλου Β. 30 • Κωφοῦ Ε. 20 • Λιβάνη Ἰ. 100 • Λιόθλιου Χ. 50 • Λιτό Σ. 200 • Λυκοπάντη Ε. 150 • Μακροπούλου Ε. 25 • Μάληφα Γ. 50 • Μανιάτη Γ. 100 • Μανίφα Β. Ν. 20 • Μαντέλη Γ. 100 • Μάντζιου Ἐ. 40 • Μαργαρίτη Σ. 60 • Μαριάτου Μ. 40 • Μαρκάκη Μ. 280 • Μεγαλοκονόμο Γ. 80 • Μιχαήλ Χ. 3.000 • Μιχαηλίδη Ἰ.

Προσφορά άναπηρικού άμαξιδίου σέ νεαρό άφρικανόπουλο άπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Καμερούν κ. Γρηγόριο.

Παναγιώτου Ά. 15 • Παναγιωτουναόκο Σ. 50 • Πανούση Α. 50 • Παντζοπούλου Α. 100 • Παντογιού Π. 180 • Παπαγαβριήλ Π. 20 • Παπαγεωργίου Ά. 30 • Παπαγεωργίου Β. 40 • Παπαγεωργίου Γ. 50 • Παπαδιά Μ. 30 • Παπαδίτσα Β. 10 • Παπαδόπουλο Κ. 100 • Παπαδόπουλο Μ. 50 • Παπαθωμοπούλου Ί. 20 • Παρίση Π. 15 • Παρνασα Μ. 65 • Πατούνα Έ. 120 • Πέρρα Θ. 10 • Πιπελιά Δ. 50 • Πιπερτζή Π. 20 • Πρυμικήρη Σ. 25 • Πυριόχο Λ. 100 • Ρόρη Μ. 20 • Σακελλήρη Γ. 300 • Σαληματήν Ά. 200 • Σαρτζετάκη Ε. 800 • Σεπαρίδου Ν. 20 • Σεφερίδου Π. 50 • Σιούτη Σ. 30 • Σκαμπετζάκη Π. 50 • Σολομωνίδου Ά. 60 • Σουλιώτη Ε. 30 • Σπανούδη Δ. 40 • Σπυρόπουλο Σ. 5 • Σταθοπούλου Β. 390 • Σταματόπουλο Ά. 80 • Στολιάκη Α. 130 • Σύρμου Α. 50 • Σχολή Άπολυτρωτική Ύπ. Θεοτόκου 675 • Τζήλου Κ. 75 • Τζιμόπουλο Γ. 100 • Τζοάννου Σ. 100 • Τζουανάκη Ε. 25 • Τότα Ε. 60 • Τριανταφυλλοπούλου Μ. 50 • Τρικαλοπούλου Μ. 100 • Τσάκωνα Σ. 50 • Τσαπραζή Ν. 800 • Τσίντζα Έ. 130 • Τσιουμάνη Γ. 50 • Τσίρο Γ. 50 • Τσιώνη Ν. 50 • Τσουκνίδα Γ. 20 • Τσουτσαίο Ή. 500 • Ύφαντή Ί. 50 • Ύφαντή Ί. 100 • Φίλου Έ. 20 • Φούγια Κ. 300 • Φράγκου Π. 200 • Φράγκου Φ. 20 • Φράγκου Χ. 20

& Κ. 100 • Μιχαλάκη Α. 15 • Μπακομήτρο Π. 100 • Μπανάκα Ε. 15 • Μπέκο Θ. 293,47 • Μπέλλου Χ. 20 • Μπέλμα Σ. 200 • Μπλέτσα Ά. 40 • Μποζόπουλο Κ. 60 • Μπονέλη Μ. 100 • Μπουρμά Έ. 130 • Μπούχλη Μ. 60 • Μωριάτη Γ. 230 • Ναβροζίδη Δ. 80 • Ναθαναήλ Έ. 100 • Ναό Κοιμ. Θεοτόκου Σκοπέλου 1.000 • Νικολόπουλο Χ. 50 • Νταλάκα Ά. 60 • Ντασοπούλου Σ. 20 • Ξενίτη Β. 30 • Όρφανόπουλο Β. 300 • Ουζούνη Σ. 200 • Πάλλη Σ. 260 •

Χαιράκη Σ. 30 • Χαμηλοθώρη Κ. 50 • Χαμουρούδη Λ. 200 • Χαντζή Τ. 25 • Χασίκο Ν. 50 • Χατζάτογλου Β. 100 • Χατζηγεωργίου Μ. 50 • Χατζηηρίμο Θ. 70 • Χατζησταυρίδου Ά. 50 • Χατζοπούλου Ά. 20 • Χολογούνη Ό. 50 • Χρυσαγή Ά. 312,76 • Ψαθά Ά. 10 • Ψαρουδάκη Π. 50 • Ψαρρά Φ. 10.

Έπιμέλεια: Εύάγγελος Δ. Ζουρδούμης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Yaoundé, Χριστούγεννα 2011 † ὁ Καμερούν Γρηγόριος	2
Ὁ χαρισματικός ἄνθρωπος στήν ἀφρικανική παράδοση Θανάσης Ν. Παπαθανασίου	3
Πατριαρχική Σχολή «Ἅγιος Ἀθανάσιος» Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας	7
Ἐκλογή καί Χειροτονία τοῦ πρώτου Μητροπολίτη Σιγκαπούρης κ. Κωνσταντίνου Γρ. Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς	8
Ἐκατό νέες βαπτίσεις στό Μπουρούντι Ἱερά Ἐπισκοπή Μπουρούντι καί Ρουάντας	11
Ἱεραποστολική περιοδεία στήν Ἀφρικανική γῆ Ἱερά Μητρόπολη Ζάμπιας καί Μαλάουι	12
Ἐμπειρία εὐαγγελισμοῦ ἴλιγο πρὶν ἀπό τὰ Χριστούγεννα † ὁ Νέας Ζηλανδίας Ἀμφιλόχιος	15
Ἱεραποστολικό χρέος † ὁ Πισιδίας Σωτήριος	16
Πορεία διακονίας καί προσφορᾶς Ἱερομόναχος Πολύκαρπος	20
Ὁ ἑορτασμός ἐπετειακῶν γεγονότων στό Χόνγκ Κόνγκ Ἱερά Μητρόπολη ἼΑκκρας	22
Χειροτονία νέου Πρεσβυτέρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἼΑκκρας Ἱερά Μητρόπολη ἼΑκκρας	23
Ὁλόψυχη δοξολογία † ὁ Κένυας Μακάριος	24
Γνωριμία πρὶν τὴν προσφορὰ Ἐ. Γ.	26
Δωρητές Εὐαγγελῆος Δ. Ζουρδούμης	29
Ἐξώφυλλο: Κοιτάζοντας τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ (Κονγκό)	
Ὁπισθόφυλλο: Ἀφρικανικὸ τοπίο	

Πάντα τὰ ἔθνη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἔτος Λ', τεύχος 120, Ὀκτ. - Νοε. - Δεκ. 2011
Τριμηνιαῖο ἱεραποστολικὸ περιοδικὸ
ΚΩΔΙΚΟΣ 3536

* Πληροφορεῖ μετ' τρόπο υπεύθινο γὰ τὶς ὀρθόδοξες ἱεραποστολικές προσπάθειες ἀνά τὸν κόσμο.

* Ἐνημερώνει πᾶνω στήν πολύμορφη πραγματικότητα τοῦ κόσμου, πού περιλαμβάνει τόσα ἔθνη μετ' ποικίλα προβλήματα καί χαρίσματα.

Ἰδιοκτήτης: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος - Ἰωάννου Γενναδίου 14 - Ἀθήνα 115 21.

Ἐκδότης-Διευθυντής: Ὁ Ἐπίσκοπος Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰασιῶ 1, 115 21 Ἀθήνα.

Ἰδρυτής: Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καί πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος. Διετέλεσε Διευθυντής κατὰ τὰ ἔτη 1981-1992.

Υπεύθυνος ὕλης: Ἀρχιμ. Ἀλέξιος Ψοῖνος, Διευθυντής Ὑπηρεσιῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Σύνταξη - Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἐπιστολές - Ἐμβάσματα: «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ» Ἀποστολική Διακονία, Ἰω. Γενναδίου 14 — Ἀθήνα 115 21 — Τηλ. 210-7272.315 - 316. Fax 210-7272.310.

Συνδρομὴ γιὰ 1 χρόνο:

Ἑσωτερικοῦ	€ 5
Κύπρου	€ 12
Εὐρώπης	€ 12
Λοιπές χώρες	€ 14
Γιὰ τοὺς φοιτητές καί μαθητές:	€ 2,50
Τιμὴ τεύχους	€ 1,25

* Τὸ ποσὸν τῆς συνδρομῆς ἔχει συμβολικὸ χαρακτήρα. Δέν ἀποσκοπεῖ μόνον στήν κάλυψη τῶν ἐξόδων ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, ἀλλὰ καί στήν διαμόρφωση υπεύθινης ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως. Γίνονται δεκτές προαιρετικὲς προσφορὲς γιὰ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ περιοδικοῦ.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Χρῆστος Κοβαῖος.

Διεύθυνση: Πρωτομαγιάς 3 - 14568 Κρουονέρι Ἀττικῆς

ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ (All Nations)

Year 30, No 120, Oct.-Nov.-Dec. 2011

The aims of the quarterly magazine "Panta ta Ethni" are:

- * To provide information in a responsible way on Orthodox missionary efforts throughout the world.
- * To arouse awareness of the multiform reality of the modern world.

Publisher: Bishop of Phanarion Agathangelos, General Director of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Founder: Archbishop of Tirana and all Albania Anastasios Yannoulatos. He was editor during 1981-1992.

Editorial Board: Foreign Mission Office of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Letters-Remittances: "ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ" (All Nations)

Apostoliki Diakonia, 14, Io. Gennadiou St. — 115 21 Athens — GREECE. Tel. ++3210.7272.315-316.

Subscription for 1 year:

Greece	€ 5
Cyprus	€ 12
Europe	€ 12
Other countries	€ 14

Printed: By Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Καλλιτεχνική ἐπιμέλεια: Ἀποστολικὴ Διακονία

ΠΑΡΟΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταξ. Προστίο
Κ.Ε.Μ.Λ.Α.
Αριθμός Έκδοσης
5

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1/2007 ΚΕΜΠΑ.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 3536

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
Τηλ. 210.7272.315-316, Fax 210.7222310
ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 – Τ.Κ. 115 21 ΑΘΗΝΑ
GREECE
e-mail: ierapostoli@apostoliki-diakonia.gr